

Valtiovarainministeriö

Organisaatiomuodon valinta valtiolla – rahastot, julkisoikeudelliset laitokset ja säätiöt

Tausta-aineisto, 1.6.2018

SISÄLLYS

JOHDANTO.....	3
1 Rahastot.....	4
1.1 Valtion talousarvion ulkopuoliset rahastot	4
1.2 Itsenäiset julkisoikeudelliset rahastot	6
2 Julkisoikeudellinen laitos	6
3 Säätiöt.....	7
LIITTEET	9
Liite 1a Talousarvion ulkopuoliset rahastot.....	10
Liite 1b Muut julkisoikeudelliset rahastot	20
Liite 2 Julkisoikeudelliset laitokset	22
Liite 3 Säätiöt.....	30
LÄHTEET	31

JOHDANTO

Valtio organisoii toimintaansa monessa organisaatiomuodossa, joita ovat virastot, liikelaitokset, osakeyhtiöt, rahastot, julkisoikeudelliset laitokset ja säätiöt. Valtiohallinnon toimintojen organisoinnissa tulisi noudattaa yhteisiä periaatteita ja yhteistä tarkoituksenmukaisuusharkintaa. Samankaltaisissa olosuhteissa toiminnan organisoinnin tulisi johtaa ennustettavaan ja yhtenäiseen lopputulokseen. Organisaatiomuodon valinnassa tulee arvioida kyseisen tehtävän hoitamiseen liittyvät toiminnalliset tarpeet sekä perustuslain julkisia hallintotehtäviä koskevat vaatimukset. Valinta eri organisaatiomuotojen välillä on ollut kuitenkin epäsystemaattista ja osin satunnaista. Yleisiä, organisaatiomuodon valintaa ohjaavia periaatteita ei ole aiemmin linjattu ja tämä on johtanut hallinnonalakohtaisiin kehityspolkuihin.

Osana keskushallintouudistuksen muutosohjelmaa on tarkoitus valmistella rakenteellisia uudistuksia koskevat periaatteet julkishallinnollisia tehtäviä hoitavien muiden valtion organisaatioiden perustamiseen ja uudelleenjärjestelyihin liittyen. Mikäli julkinen hallintotehtävä halutaan antaa muulle kuin viranomaiselle, tulisi siitä säätää laissa tai lain nojalla sekä selvittää perustuslain 124 §:n mukaisesti miksi tehtävän antaminen on tarkoituksenmukaista hoitaa valtion talousarviotalouden ulkopuolella ja että kyseessä ei ole merkittävä julkisen vallan käyttö. Lisäksi tulisi antaa perusteltu selvitys siitä, että julkisen hallintotehtävän antaminen muulle kuin viranomaiselle ei vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa eikä muita hyvän hallinnon vaatimuksia.

Yhtiöittämisen periaatteiden valmistelun yhteydessä käsiteltiin tarkemmin kolmea organisaatiomuotoa: virastoja, liikelaitoksia ja valtion erityistehtävayhtiöitä. Virastotarkastelua jatketaan osana poikkihallinnollista Virasto 2020 –luvulla kehittämistyötä. Tässä raportissa tarkastellaan erityisesti rahastoja, julkisoikeudellisia laitoksia ja säätiöitä.

Nyt tarkasteltavan kohdejoukon osalta selväpiirteisimpiä ja yksiselitteisimmin rajattuja ovat talousarvion ulkopuoliset rahastot. Julkisoikeudelliset rahastot, laitokset ja säätiöt sen sijaan määritellään eri yhteyksissä hyvin eri tavoin riippuen mm. siitä mitä lainsäädäntöä niiden osalta noudatetaan, löytyykö termi perustuslaista vai perustuuko niiden toiminta omaan erillislakiin, miten ne luokitellaan kansainvälisiin standardeihin perustuvassa kansantalouden tilinpidossa, mikä on niiden saaman julkisen rahoituksen osuus tai miten niiden konkurssisuoja on määritelty. Lainsäädäntö ei tyhjentävästi määrittele julkisoikeudellisia rahastoja tai laitoksia, vaan niiden asema ja erityispiirteet määräytyvät kulloisenkin organisaatiolain mukaisesti. Tässä esiselityksessä nämä organisaatiomuodot on esitysteknisesti tyypitelty niiden yleisten ja yhteisten piirteiden mukaisesti. Esittämisessä käytetty tyypittely ei itsessään määritä kyseisten organisaatioiden asemaa ja niihin liittyviä piirteitä.

Varallisuus oikeudellisesta näkökulmasta Suomen valtio eli valtionalous muodostaa yhden kokonaisuuden. Valtionalouteen kuuluvat valtion talousarviotalous ja talousarvion ulkopuolella olevat valtion rahastot. Varallisuus oikeudellisissa suhteissa valtion virastot ja laitokset eivät ole omia oikeushenkilöitä, vaan osa valtiota ja talousarviotaloutta kirjanpitovelvollisina talousyksiköinä. Talousarvion ulkopuolella olevat rahastot ja valtion liikelaitokset sen sijaan ovat erillisiä varallisuus oikeudellisia oikeussubjekteja ja tästä seuraa myös se, että ne ovat myös itsenäisiä kirjanpitovelvollisia talousyksiköitä. Julkisoikeudellinen laitos on oma valtion talousarviotalouteen kuulumaton varallisuuspiiri, valtio-oikeushenkilöstä erillinen julkisoikeudellinen oikeushenkilö, joka omistaa itse itsensä ja joka on yleensä perustettu erityisellä säädöksellä julkisoikeudellisen laitoksen asemaan. Säätiö puolestaan on itsenäinen oikeushenkilö, jolla on perustajan määräämä hyödyllinen tarkoitus, varallisuutta tarkoituksen toteuttamiseen, oma hallinto sekä säännöt, joilla määrätään säätiön tarkoitus, tarkoituksen toteuttamistavat ja hallintorakenne. Säätiöllä ei ole jäseniä eikä omistajaa. Julkisoikeudellisen säätiötä ei ole määritelty julkisoikeudellisia oikeushenkilöitä koskevassa lainsäädännössä, joten käytännössä vanhemmassa oikeuskirjallisuudessa julkisoikeudellisina säätiöinä pidetyt yksiköt ovat vuonna 2000 voimaan tulleen uuden perustuslain mukaisia julkisoikeudellisia laitoksia.

Työssä kuullaan asiantuntijoita esim. kohdeorganisaatioista, muista ministeriöistä, Valtionalouden tarkastusvirastosta sekä mahdollisesti myös oikeuskansleria ja eduskunnan oikeusasiamiestä. Työn etenemisestä raportoidaan keskushallinnon uudistuksen muutosohjelman

ohjausryhmälle. Tavoiteaikatauluna on saada ehdotus organisaatiomuotojen valintaperiaatteista muutosohjelman ohjausryhmälle joulukuussa 2018. Tämän jälkeen valintaperiaatteet käsiteltäisiin myös kansliapäällikkökokouksessa.

1 Rahastot

1.1 Valtion talousarvion ulkopuoliset rahastot

Valtiolla on tällä hetkellä yksitoista talousarvion ulkopuolista rahastoa: Valtion asuntorahasto, Valtion Eläkerahasto, Huoltovarmuusrahasto, Maatalouden interventiorahasto, Maatilatalouden kehittämisrahasto, Valtion televisio- ja radiorahasto, Valtion ydinjätehuoltorahasto, Valtionontakurahasto, Palosuojelurahasto, Öljysuojarahasto ja Rahoitusvakauserahasto. Valtion vakuuserahasto lakkautettiin vuoden 2015 alussa. Vuonna 2015 perustettu Rahoitusvakauserahasto muodostuu vakausermaksuin kartutettavasta kriisieratkaisurahastosta ja talletussuojamaksuin kartutettavasta talletussuojarahastosta. Kansallinen rahasto siirtää luottolaitosten vakausermaksut edelleen EU:n vakausermaksuina EU:n yhteiseen kriisieratkaisurahastoon. Rahastojen yhteenlaskettujen tulojen arvioidaan v. 2016 olevan n. 5,1 mrd. euroa ja menojen n. 4,8 mrd. euroa. Rahastotalouden nettomääräiseksi ylijäämäksi muodostuu n. 354 milj. euroa v. 2016 (ilman Valtioneläkerahaston huomioon ottamista ylijäämä on n. 295 milj. euroa). Vuonna 2015 rahastotalous oli alijäämäinen, mitä selittää mm. talousarvioon tehty ylimääräinen tuloutus Valtion Eläkerahastosta. Rahastoista ehdotetaan tuloutettavaksi valtion talousarvioon yhteensä n. 1,8 mrd. euroa ja niihin ehdotetaan siirrettäväksi n. 0,5 mrd. euroa v. 2016.

Rahastojen ominaispiirteet

Talousarvion ulkopuolisten rahastojen katsotaan olevan osa valtionhallintoa, mutta valtion talousarviotalouden ulkopuolisia. Omistajavaltaa rahastoissa käyttävät Eduskunta ja valtioneuvosto. Rahastoja ei katsota erillisiksi oikeushenkilöiksi, vaan niillä katsotaan olevan rajoitettu rahastokohtaisen lainsäädännön mukaan määräytyvä toimivalta. Valtio loppukädessä vastaa rahaston toiminnasta, joten konkurssilainsäädäntö ei sovellu rahastoihin. Rahastoihin sovelletaan valtiota koskevaa lainsäädäntöä, yleishallinto-oikeudellisia periaatteita ja hankintalakia. Talousarviolainsäädäntö koskee rahastoja, ellei muualla toisin säädetä. Toiminnan rahoituksen perusteet on määritelty rahastokohtaisessa laissa. Rahastoilla on joko oma kassa tai asianomaisen tiiviraston maksuliiketili (yhdyntili talousarviotalouden kanssa). Rahastoilla ei ole lainanottomahdollisuutta ellei sitä ole rahastokohtaisen lainsäädännön ja/tai eduskunnan valtuutuksen puitteissa mahdollistettu. Valtiolla on 100 % vastuu. Rahastolla on mahdollisuus tehdä sitoumuksia pääsääntöisesti vain tehtävien hoitamiseen liittyvien juoksevien menojen osalta. Investointeja voi tehdä määrärahojen ja eduskunnan myöntämien valtuuksien puitteissa. Rahastoilla ei lähtökohtaisesti ole liiketoimintaa. Kilpailutilanteessa olevat palvelut tulee hinnoitella liiketaloudellisia periaatteita noudattaen. Rahaston toiminta vaikuttaa välittömästi sen omaan pääomaan. Rahastokohtaisessa lainsäädännössä on määritelty hallintomalli, johto-organisaatio sekä sen toimivalta. Osakkeiden hankkiminen ja tytäryhtiöiden perustaminen ei yleensä kuulu toimialaan (poikkeuksena VER ja HVR). Palveluksessa voi olla virkavastuulla ja rikosoikeudellisella vastuulla toimivaa virkasuhteista ja rikosoikeudellisella vastuulla toimivaa työsuhteista henkilöstöä. Nimitystoimivalta voi olla joko valtioneuvostolla, ao. ministeriöllä tai rahastolla itsellään. Irtisanomis- ja purkuperusteet määräytyvät valtion yhteisten ja rahastokohtaisten sopimusten mukaisesti. Rahastot kuuluvat valtion sopimusjärjestelmän piiriin. Henkilöstön vuosilomat ja muut palvelussuhteesta seuraavat oikeudet ja velvollisuudet määräytyvät valtion järjestelmien mukaan. Verotuskysymykset ovat rahastokohtaisia eikä niistä voida määrittää yleistä sääntöä. Rahastoja voidaan ohjata tulos-, kehys- ja säädosohjauksen keinoin. Valtioneuvosto yleensä vahvistaa rahastokohtaisen talousarvion. Rahasto saa pääosan valtion maksuttomista konsernipalveluista. Rahaston purkamisen tapahtuu kumoamalla rahastoa koskeva laki eduskunnassa. Purkamisen yhteydessä omaisuus siirtyy ohjaavan ministeriön taseeseen. Rahastot laativat oman tilinpäätöksen ja niillä tulee olla rahastokohtaisen lainsäädännön mukaiset tilintarkastajat ((VM 41/2009). Kolmen rahaston (PSR, ÖSRA, Valtion televisio- ja radiorahasto) osalta tilintarkastuksesta vastaa Valtiontalouden tarkastusvirasto.

Valtiontalouden tarkastusvirasto laati tuloksellisuustarkastuskertomuksen Valtion talousarvion ulkopuolisten rahastojen ohjauksesta ja hallinnosta (VTV 184/2009) vuonna 2009. Tarkastuksen tavoitteena oli saada kuva siitä, miten valtion rahastotaloutta kokonaisuutena ohjataan ja millaisia tavoitteita rahastotaloudelle on asetettu. Tarkastuksessa pyrittiin kartoittamaan, millainen ministeriöiden rooli rahastojen ohjauksessa on sekä miten ne ohjaavat ja valvovat rahastoja ja niiden toimintaa. Tarkastuksessa arvioitiin myös, onko rahastojen budjetointi- ja tilinpäätösmenettely toimiva eduskunnan kannalta ja onko eduskunnalla edellytyksiä saada oikea ja riittävä kuva rahastojen toiminnasta.

Tarkastuskertomuksessa todetaan rahastojen toiminnan olevan keskenään hyvin erilaista. Valtion Eläkerahasto, Valtion ydinjätehuoltorahasto ja Valtiontakuurahasto ovat lähinnä puskuri- tai varautumisrahastoja, Niihin kerättävillä varoilla varaudutaan tiedossa oleviin tai mahdollisesti tuleviin kustannuksiin tai pyritään tasoittamaan niitä. Rahastot pyrkivät kasvattamaan varallisuuttaan sijoitustoiminnalla. Maatilatalouden kehittämisrahasto, Maatalouden interventiorahasto, Palosuojelurahasto, Valtion televisio- ja radiorahasto ja Öljysuojarahasto keskittyvät toiminnassaan pääasiassa eri toimintojen rahoittamiseen. Valtion asuntorahasto ja vuoden 2015 alussa lakkautettu Valtion vakuusrahasto ovat lähinnä omaisuuden hallinnointirahastoja. Huoltovarmuusrahasto on vakuutusluonteinen rahasto, jonka pääasiallisena tehtävänä on ehkäistä erilaisia vahinkoja tai varautua niihin. Rahastot saavat pääosin varansa rahastoon kerättävästä erityisestä maksusta ja talousarviosta siirrettävästä määrärahasta. (VTV 184/2009). Vuonna 2015 perustettu rahoitusvakauserahasto muodostuu EU:n kriisinratkaisuasetuksessa tarkoitettuina vakauserämuina kartutettavasta kriisinratkaisurahastosta ja talletuspankkien tallettajien saamisten turvaamiseksi talletussuojamaksuina kartutettavasta talletussuojarahastosta.

Perustuslain 87 §:ssä on säädetty yleisesti talousarvion ulkopuolisen rahaston edellytyksistä, rahaston perustamisesta ja rahaston tai sen käyttötarkoituksen olennaisesta laajentamisesta seuraavasti: *Lailla voidaan säätää valtion rahaston jättämisestä talousarvion ulkopuolelle, jos valtion pysyvän tehtävän hoitaminen sitä välttämättä edellyttää. Talousarvion ulkopuolisen rahaston perustamista taikka tällaisen rahaston tai sen käyttötarkoituksen olennaista laajentamista tarkoittavan lakiehdotuksen hyväksymiseen vaaditaan eduskunnassa vähintään kahden kolmasosan enemmistö annetuista äänistä.*

Lisäksi kunkin rahaston toimintaa säädellään erityislilla ja useimpia myös rahastokohtaisella asetuksella. Useimpien rahastojen tarkoituksesta ja/tai tehtävistä on säädetty niitä koskevissa laeissa tai asetuksissa. Myös rahastojen hallinnosta, johtokunnan tai hallituksen kokoonpanosta ja tehtävistä, henkilöstöstä, palkkioista, rahaston varoista, tilinpäätöksestä ja tilintarkastuksesta on säädetty useimmissa rahastokohtaisissa säädöksissä. VTV:n tarkastuskertomuksessa (184/2009) todettiin säädösten kuitenkin olevan keskenään hyvin erilaisia. Tarkastusvirasto katsoi myös, että kokonaisuudessaan rahastotalouden ohjauksessa on parantamisen varaa. Tarkastusvirasto katsoo, että rahastojen organisointia ja hallintoa olisi kehitettävä yhtenäisin periaattein ja mahdolliset poikkeamat yhtenäistämisperiaatteista tulisi perustella. Rahastojen toiminnan, sen laajuuden tai aktiivisuuden erilaisuuden ei katsottu muodostavan estettä rahastojen hallinnon yhtenäistämiseksi. Yhtenäistäminen ei kuitenkaan saa vaarantaa rahastoille asetettujen tavoitteiden toteutumista eikä se saa johtaa tarpeettomaan tai liian raskeeseen hallintoon, vaan tavoitteena tulisi olla toiminnan tehokkuus ja tarkoituksenmukaisuus. Tarkastuskertomuksessa annettiin suosituksia rahastoja koskevan lainsäädännön, organisaatio- ja hallintomallien, ohjauksen, talousarvio- ja tilinpäätösmenttelyn, tilintarkastuksen, tilinpäätöksen vahvistamisen ja ministeriöiden tilinpäätöskannanottojen osalta.

Vuonna 2015 julkaistussa VTV:n toisessa jälkiseurantakertomuksessa todettiin, että rahastokohtaiset säädökset ovat edelleen keskenään hyvin erilaisia eikä rahastoja koskevaa lainsäädäntöä ole yhtenäistetty valtion tilinpäätöstyöryhmän esittämällä tavalla informaation parantamiseksi ja tilivelvollisuuden tehostamiseksi. Rahastojen ohjausta ja johtamista ei ole kehitetty yhtenäisin periaattein. Rahastojen tilintarkastusta koskevia säädöksiä oli yhtenäistetty. Kaikkien ministeriöiden vuotta 2014 koskevat tilinpäätöskannanotot eivät sisältäneet valtion talousarviosta annetussa asetuksessa vaadittuja kohtia. Eduskunnan tiedonsaantia rahastojen toiminnasta ja tuloksellisuudesta sekä vastuista ja sitoumuksista oli hallituksen vuosikertomuksessa 2014 lisätty. Siihen ei kuitenkaan oltu laadittu rahastojen tilinpäätösanalyysiä val-

tion tilinpäätöstyöryhmän esittämällä tavalla. Näin ollen valtiontalouden tarkastusvirasto katsoi, että eduskunnalla ei edelleenkään ole edellytyksiä saada oikeaa ja riittävää kuvaa rahastojen toiminnasta.

Tarkemmat kuvaukset talousarvion ulkopuolisista rahastoista löytyvät liitteestä 3a.

1.2 Itsenäiset julkisoikeudelliset rahastot

Muita julkisoikeudellisia rahastoja on esimerkiksi vuonna 1967 perustettu Suomen itsenäisyyden juhluvuoden rahasto Sitra. Myös sosiaaliturvarahastot lasketaan julkisoikeudellisiin rahastoihin. Tilastokeskuksen sektoriluokituksessa sosiaaliturvarahastoihin lasketaan kuuluvaksi työeläkerahastojen alaluokkaan mm. Eläketurvakeskus ja muiden sosiaaliturvarahastojen alaluokkaan mm. Työttömyysvakuutusrahasto sekä myös Kansaneläkelaitos rahastoinen. Tässä raportissa Eläketurvakeskus ja Kansaneläkelaitos esitellään julkisoikeudellisten laitosten yhteydessä.

Tarkemmat kuvaukset Sitrasta ja Työttömyysvakuutusrahastosta löytyvät liitteistä 3b.

2 Julkisoikeudellinen laitos

Julkisoikeudellinen laitos on itsenäinen julkisoikeudellinen oikeushenkilö, joka on yleensä perustettu erityisellä säädöksellä julkisoikeudellisen laitoksen asemaan. Itsenäisillä julkisoikeudellisilla laitoksilla on tavallisesti myös oma talous ja hallinto. Itsenäiset julkisoikeudelliset laitokset ovat oikeustoimikelpoisia. Julkisoikeudellinen laitos ei kuulu varsinaiseen hallintokoneistoon, mutta se hoitaa erikseen määriteltä julkista tehtävää ja käyttää julkista valtaa. Ne päättävät ihmisiin kohdistuvista oikeuksista ja velvollisuuksista ja niiden toiminnasta on säädetty laissa. Valtion toimintaan liittyviä julkisoikeudellisia laitoksia ovat muun muassa Suomen Pankki, Kansaneläkelaitos, ja Työterveyslaitos. Laitoksen itsenäisyys merkitsee lähinnä sen korostettua riippumattomuutta hallintokoneiston ohjauksesta. Niiden toimintaa valvoo kuitenkin valtio.

Suomen Pankista säädetään perustuslain 91 §:n seuraavasti: *Suomen Pankki toimii eduskunnan takuulla ja hoidossa sen mukaan kuin lailla säädetään. Eduskunta valitsee pankkivaltuutetut valvomaan Suomen Pankin toimintaa. Eduskunnan asianomaisella valiokunnalla ja pankkivaltuutetuilla on oikeus saada Suomen Pankin valvontaa varten tarvitsemansa tiedot.*

Julkisoikeudelliset yliopistot toimivat valtiosta ja muusta julkishallinnosta erillisinä ja itsehallinnollisina julkisoikeudellisina laitoksina. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla on 14 yliopistoa, joista 12 on julkisoikeudellisia laitoksia ja kaksi on säätiölain mukaisia säätiöitä.

Muita julkisoikeudellisia laitoksia ovat mm. työeläketurvan toimeenpanon ja kehittämisen yhteiselin Eläketurvakeskus sekä maa- ja metsätalousministeriön ohjauksessa ja valvonnassa olevat Suomen riistakeskus ja Suomen Metsäkeskus.

Konkurssilain 3 §:n mukaan konkurssiin ei voida asettaa itsenäistä julkisoikeudellista laitosta. Pykälän yksityiskohtaisissa perusteluissa (HE 26/2003) mainitaan, että itsenäisillä julkisoikeudellisilla laitoksilla tarkoitetaan oikeushenkilöitä, joiden järjestysmuodosta, toimielimistä ja tehtävistä säädetään niitä koskevissa säädöksissä. Yksityiskohtaisten perusteluiden mukaan itsenäisiä julkisoikeudellisia laitoksia ovat esimerkiksi Suomen Pankki, Kansaneläkelaitos ja Kuntien takauskeskus. Poiketen siitä, mitä itsenäisestä julkisoikeudellisesta laitoksesta säädetään, yliopistolain [\(558/2009\) 1 §:ssä](#) tarkoitettu julkisoikeudellinen yliopisto voidaan kuitenkin asettaa konkurssiin.

Julkisoikeudellisen laitoksen ominaispiirteitä

Julkisoikeudellisen laitoksen voidaan katsoa kuuluvan välilliseen julkiseen hallintoon, mutta olevan oma valtion talousarviotalouteen kuulumaton varallisuuspiiri ja valtio-oikeushenkilöstä erillinen yksityisoikeudellinen oikeussubjekti, joka omistaa itse itsensä. Siihen ei sovelleta valtiota koskevaa lainsäädäntöä, mahdollisiin julkisiin hallintotehtäviin sovellettavia yleishallinto-oikeudellisia periaatteita lukuun ottamatta. Julkisoikeudellisella laitoksella ei pääsääntöisesti pitäisi olla merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä. Julkisoikeudellinen laitos ei muodosta osakeyhtiölain tarkoittamaa konsernirakennetta. Omistajavallan käyttö, laitoksen tarkoitus, hallinto, johto-organisaatio ja sen toimivalta, toiminnan rahoitus, lainanottomahdollisuus, mahdollisuus tehdä sitoumuksia, investoinnit, riskinottojärjestelmä, palveluiden maksullisuus (yleensä viittaus maksuperustelakiin), nimitysvalta, velvoittava ohjaus, osakkeiden hankkiminen ja yhtiöiden perustaminen, osakasvallan käyttö, ulkomainen toiminta sekä opeointi ulkomaisten toimijoiden kanssa määritellään kaikki organisaatiokohtaisessa laissa.

Laitoksen toiminta vaikuttaa välittömästi sen omaan pääomaan. Julkisoikeudellinen laitos on erillinen oikeushenkilö, joka ei voi mennä konkurssiin, käytännössä valtiolla on siis toissijainen vastuu lainoista. Niihin ei sovelleta talousarviolainsäädäntöä. Julkisoikeudellisella laitoksella on oma kassa ja kirjanpitolain mukainen taloushallinto eikä se yleensä saa valtion rahoitusta eikä maksuttomia valtion konsernipalveluita. Julkisoikeudellinen laitos laatii oman tilinpäätöksen, jolla ei ole kytkentää valtion talousarvioon ja sillä tulee olla laitoskohtaisen lainsäädännön mukaiset tilintarkastajat (VM 41/2009). Valtionavun osalta ulkoisesta talouden tarkastuksesta vastaa mahdollisesti Valtiontalouden tarkastusvirasto. Lähtökohtaisesti julkisoikeudellinen laitos ei voi toimia vapaata kilpailua koskevien säännösten vastaisesti. Laitos noudattaa hankintalakia, mikäli kyseessä on hankintayksikkö. Laitoksia voidaan ohjata säädösohjauksen keinoin, velvoittavasta ohjauksesta on säädetty laitoskohtaisessa laissa.

Julkisoikeudellisen laitoksen henkilöstön palvelussuhteen laji on työsuhde ja toiminta tapahtuu rikosoikeudellisella vastuulla. Mahdollisesta virkavastuusta on säädetty erikseen. Irtisanomis- ja purkuperusteet määräytyvät työsopimuslain ja ao. organisaatiota koskevan työehtosopimuksen mukaisesti. Laitoksen sopimusjärjestelmänä on oma tai yleinen työehtosopimus. Työsuhteesta seuraavat minimioikeudet, mahdollisuus lisäeläkkeisiin ja laajennettuun työterveyshuoltoon. Verotuskysymykset ovat laitoskohtaisia eikä niistä voida määrittää yleistä sääntöä. Julkisoikeudellisen laitoksen purkamisen tapahtuu kumoamalla sitä koskeva laki eduskunnassa. Purkamisen yhteydessä valtionavun turvin kertynyt omaisuus palaa valtiolle ellei valtioneuvosto tai ao. ministeriö toisin päättä. Muun omaisuuden osalta menetellään kuten organisaatiokohtaisessa laissa edellytetään.

Tarkemmat kuvaukset valtion toimintaan liittyvistä julkisoikeudellisista laitoksista löytyvät liitteessä 2.

3 Säätöt

Säätiö tuottaa hyötyä säännöissä määrättyyn tarkoitukseen. Tarkoitus ei voi olla liiketoiminnan harjoittaminen eikä taloudellisen edun tuottaminen lähipiiriin kuuluvalla. Säätiön tarkoitusta voi muuttaa vain rajoitetusti. Säätiöllä on oma, sen perustajista ja muista lahjoittajista erillinen hallinto. Säätiön perustaja laatii säätiön säännöt, joissa määrätään säätiön tarkoitus, tarkoituksen toteuttamistavat ja hallintorakenne. Säätiölaissa (487/2015) säädetään säätiön toiminnasta ja valvonnasta.

Säätiön toiminnan ja sen varallisuuden huolellisen hoidon päämäärä on yksinomaan säätiön tarkoituksen toteuttaminen. Tästä vastaa säätiön hallitus ja toimitusjohtaja. Säätiöllä on perustajan määräämä hyödyllinen tarkoitus, varallisuutta tarkoituksen toteuttamiseen, oma hallinto sekä säännöt joilla määrätään säätiön tarkoitus, tarkoituksen toteuttamistavat ja hallintorakenne.

Rekisteröity säätiö on itsenäinen oikeushenkilö, jolla on oikeuksia ja joka voi tehdä sitoumuksia sekä olla asianosaisena tuomioistuimissa. Säätiö eroaa osakeyhtiöstä muun muassa siten, että sen tarkoituksena ei ole harjoittaa liiketoimintaa tai tuottaa voittoa eikä sillä ole omistajia. Yhdistyksestä säätiö eroaa muun muassa siten, että sillä ei ole jäseniä ja sen tarkoitusta voi muuttaa vain rajoitetusti.

Säätiöt luokitellaan tavallisesti apurahoja jakaviin säätiöihin (apurahasäätiö, pääomasäätiö) ja toiminnallisiin säätiöihin (laitossäätiö, jatkuvarahoitteinen säätiö). Apurahoja jakavat säätiöt ovat yleisiä kulttuurin, tieteen ja taiteen aloilla. Ne toteuttavat tarkoitustaan jakamalla apurahoja ja avustuksia pääomasta ja sen tuotosta. Toiminnalliset säätiöt ovat yleisiä sosiaali- ja terveysalalla, sivistys- ja opetusalalla sekä urheilun ja nuorisotyön aloilla, ja ne toteuttavat tarkoitustaan tuottamalla itse palveluita.

Konkurssilain 3 §:n mukaan säätiö voidaan asettaa konkurssiin. Lain yksityiskohtaisissa perusteluissa konkurssikelpoisuuden lähtökohdaksi määritellään oikeuskelpoisuus ja erillisvarallisuus. Oikeuskelpoisuudella tarkoitetaan kykyä saada nimiinsä oikeuksia ja tehdä sitoumuksia sekä usein myös kykyä kantaa ja vastata tuomioistuimissa ja muissa viranomaisissa. Erillisvarallisuus taas viittaa omistajista, jäsenistä tai edunsaajista erillisiin varoihin ja velkoihin.

Säätiörekisteriin on tällä hetkellä merkitty noin 2700 säätiötä, joista suurin osa on yksityisiä. Säätiöiden ja rahastojen neuvottelukunnan mukaan 100 suurinta säätiötä edustaa yli 80 prosenttia säätiökannan yhteenlasketusta taseen loppusummasta, joka on noin 20 miljardia euroa. Heidän tietojensa mukaan säätiöiden mediaanikoko on noin 1,3 miljoonaa euroa. Säätiöt Suomessa –julkaisussa (2005) oli kyselytutkimuksen perusteella tunnistettu 82 julkisen viranomaisen perustamaa ja/tai rahoittamaa säätiötä. Tuorein valtion rahoittama säätiö on Itsenäisyyden juhluvuoden lastensäätiö sr. Suomen 100-vuotisjuhlan kunniaksi Suomen valtion teki 50 miljoonan euron arvoisen osakelahjoituksen ko. säätiölle.

Uuden säätiölain (487/2015) mukaisia julkisoikeudellisia säätiöyliopistoja ovat Aalto-yliopisto ja Tampereen teknillinen yliopisto. Kansallisgalleria on legaalimääritelmänsä mukaan julkisoikeudellinen säätiö, mutta tosiasiallisesti lain esitöidenkin mukaan julkisoikeudellinen laitos jota säätelee Laki Kansallisgalleriasta (889/2013) ja joka kuuluu opetus- ja kulttuuriministeriön toimialaan.

Säätiölain ulkopuolelle jäävät myös lakisääteisen työeläketurvan toimeenpanossa merkittävältä osin vastaavat eläkesäätiöt, joihin sovelletaan eläkesäätiölakia (1774/1995).

Tarkempi kuvaus Kansallisgalleriasta löytyy liitteessä 3.

LIITTEET

Liite 1a Talousarvion ulkopuoliset rahastot.....	10
Valtion asuntorahasto (VAR).....	10
Valtion eläkerahasto (VER).....	12
Maatilatalouden kehittämisrahasto (MAKERA).....	13
Valtion ydinjätehuoltorahasto.....	13
Huoltovarmuusrahasto.....	14
Valtiontakuurahasto.....	14
Rahoitusvakauserahasto.....	15
Valtion televisio- ja radiorahasto.....	16
Maatalouden interventiorahasto (MIRA).....	16
Palosuojelurahasto.....	17
Öljysuojarahasto (ÖSRA).....	18
Liite 1b Muut julkisoikeudelliset rahastot.....	20
Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitra.....	20
Työttömyysvakuutusrahasto.....	21
Liite 2 Julkisoikeudelliset laitokset.....	22
Kansaneläkelaitos.....	22
Suomen Pankki.....	23
Työterveyslaitos.....	25
Suomen riistakeskus.....	25
Suomen Metsäkeskus.....	26
Eläketurvakeskus.....	28
Liite 3 Säätiöt.....	30
Kansallisgalleria.....	30
Julkisoikeudelliset säätiöyliopistot.....	30
LÄHTEET.....	31

Liite 1a Talousarvion ulkopuoliset rahastot

Valtion asuntorahasto (VAR)

Asunto-olojen kehittämistoimenpiteiden rahoittamiseksi on ympäristöministeriön alaisuudessa valtion talousarvion ulkopuolinen valtion asuntorahasto. Valtion talousarviossa hyväksytyt valtuuden nojalla sosiaaliseen asuntotuotantoon myönnettävät lainat, korkotuet, avustukset ja asuntolainojen valtiontakauksista aiheutuvat menot maksetaan valtion asuntorahaston varoista. Rahaston varoista maksetaan myös sen mahdollisten velkojen menot.

Rahasto saa varansa aravalainojen koroista ja lyhennyksistä sekä valtiontakauksiin liittyvistä takausmaksuista. Rahoitusta rahastolle voidaan hankkia myös osana valtion lainanottoa. Talousarviovuoden alussa rahasto on kuitenkin velaton eikä bruttovarainhankintatarvetta ole. Valtion asuntorahaston asuntolainasaatavien pääomien ennakoidaan olevan vuoden 2016 alussa n. 6,0 mrd. euroa ja rahastosta suoritettavan korkotuen piirissä olevan lainakannan n. 12,5 mrd. euroa. Takausvastuita rahastolla ennakoidaan olevan korkotukilainoissa n. 11 mrd. euroa, omistusasuntolainojen osatakauksissa n. 2,2 mrd. euroa, aravalainojen ensisijaislainoissa n. 0,1 mrd. euroa ja vanhojen aravalainojen konvertointitakauksista n. 0,3 mrd. euroa. Lisäksi vuokratulojen rakentamislainoista aiheutuvia vastuita ennakoidaan olevan n. 0,3 mrd. euroa. Korkotukilainojen takausvastuut kasvavat edelleen lähivuosina tuotantotukien muututtua korkotukilainoitukseksi ja erilaisten takausmallien lisääntyessä.

Vuonna 2016 rahaston tuloiksi asuntolainoista ja takausmaksuista ennakoidaan n. 540 milj. euroa. Uusien myönnettävien korkotukilainojen valtuudeksi ehdotetaan 1 170 milj. euroa, vuokra-asuntojen rakentamislainojen takausvaltuudeksi 285 milj. euroa ja asunto-osakeyhtiöiden perusparantamislainojen takausvaltuudeksi 100 milj. euroa. Rahastosta maksettavien avustusten, akordien ja kehittämISRahan valtuudeksi ehdotetaan yhteensä 161,2 milj. euroa. Vuonna 2016 rahastosta ehdotetaan siirrettäväksi valtion talousarvioon 47 milj. euroa, joka vastaa valtion talousarvion puolella kannettavaa rahaston oman pääoman korkokustannusta. Omistusasuntojen voimassa olevien lainatakausten enimmäismääräksi vapaarahoitteisissa ja asp-lainoissa vuoden 2016 lopussa ehdotetaan yhteensä 2,5 mrd. euroa, joka vastaa n. 13,6 mrd. euron lainakantaa.

Valtion asuntorahasto saa varansa:

- 1) rahaston perustamisen yhteydessä rahastoon siirrettävistä saatavista, jotka perustuvat asuntolainoista, -takuista ja -avustuksista annetun lain ([224/49](#)), asutuskeskusten asuntorakennustuotannon tukemisesta valtion varoilla annetun lain ([226/49](#)), asuntotuotantolakien (488/53 ja 247/66), asuntojen perusparantamisesta annetun lain ([34/79](#)), vuokra-asuntojen omaksilunastamisesta annetun lain ([82/82](#)) sekä eräisiin lämmityslaitoshankkeisiin myönnettävistä lainoista ja korkotuesta annetun lain ([83/82](#)) nojalla myönnettyihin lainoihin samoin kuin vuosien 1987–1989 valtion tulo- ja menoarvion nojalla myönnettyihin asuntolainoihin;
- 2) valtion tulo- ja menoarviossa rahastolle siirrettäväksi myönnetystä määrärahasta;
- 3) rahaston varoista myönnettyjen lainojen lyhennyksistä sekä korko- ja muista tuloista; sekä
- 4) aravavuokra-asuntojen ja aravavuokratulojen käytöstä, luovutuksesta ja omaksilunastamisesta annetun lain ([1190/93](#)) nojalla omaksilunastettujen aravalainoitettujen vuokra asuntojen lunastushinnan ja luovutuskorvauksen välisestä erotuksesta, mainittu lain 9 §:ssä tarkoitetuissa luovutustapauksissa myyntihinnan ja luovutuskorvauksen välisestä erotuksesta sekä korvauksista, jotka liittyvät rahaston varoista tuettavaan toimintaan.

Asuntorahastolle voidaan ottaa lainaa eduskunnan talousarvion käsittelyn yhteydessä myöntämien lainanottovaltuuksien rajoissa sen mukaan kuin valtioneuvosto määrää.

Asuntorahasto voi valtion talousarviossa vahvistetun myöntämisvaltuuden nojalla myönnettyjen lainojen rahoittamiseksi eduskunnan talousarvion käsittelyn yhteydessä myöntämien valtuuksien rajoissa sen mukaan kuin valtioneuvosto määrää siirtää asunto- ja aravalainasaataviaan tätä tarkoitusta palvelevalle kotimaiselle tai ulkomaiselle yhteisölle (*erityisyhteisö*) tai sen määräämälle, jolle samalla siirtyy oikeus käyttää asunto- tai aravalainan vakuus saatavan perimiseen (*aravalainojen arvopaperistaminen*). Rahasto voi arvopaperistamisen yhteydessä sitoutua maksamaan erityisyhteisölle tai sen määräämälle asunto- ja aravalainojen koron ja sijoittajille maksettavan koron välisen erotuksen. Rahastolla on myös oikeus vaihtaa erityisyhteisölle tai sen määräämälle siirrettyjä saatavia toisiin vastaaviin saataviin. Niiden asunto- ja aravalainojen arvopaperistamiseen, joissa kunta on alkuperäinen velkoja, tarvitaan kunnan suostumus siten kuin aravalaisissa [\(1189/93\)](#) säädetään.

Asuntorahasto voi eduskunnan talousarvion käsittelyn yhteydessä myöntämien valtuuksien rajoissa sen mukaan kuin valtioneuvosto määrää siirtää asunto- ja aravalainasaataviaan tätä tarkoitusta palvelevalle kotimaiselle tai ulkomaiselle yhteisölle (*erityisyhteisö*) tai sen määräämälle, jolle samalla siirtyy oikeus käyttää asunto- tai aravalainan vakuus saatavan perimiseen (*aravalainojen arvopaperistaminen*). Rahasto voi arvopaperistamisen yhteydessä sitoutua maksamaan erityisyhteisölle tai sen määräämälle asunto- ja aravalainojen koron ja sijoittajille maksettavan koron välisen erotuksen. Rahastolla on myös oikeus vaihtaa erityisyhteisölle tai sen määräämälle siirrettyjä saatavia toisiin vastaaviin saataviin. Niiden asunto- ja aravalainojen arvopaperistamiseen, joissa kunta on alkuperäinen velkoja, tarvitaan kunnan suostumus siten kuin aravalaisissa [\(1189/93\)](#) säädetään.

Asuntorahastossa on johtokunta, jonka tehtävänä on vastata siitä, että rahastolla on riittävä maksuvalmius ja tehdä laissa annettujen valtuuksien rajoissa päätökset rahaston toimintaa varten otettavista lainoista ja niiden ehdoista, arvopaperistamisesta ja siihen liittyvästä lisäkoron maksamisesta ja saatavien vaihtamisesta sekä arvopapereiden ostamisesta ja lisävakuusjärjestelyistä, vahvistaa rahaston johtosääntö, hyväksyä ja allekirjoittaa rahaston tilinpäätös sekä tehdä ehdotus ympäristöministeriölle rahaston ylijäämän käyttämisestä tai alijäämän kattamisesta rahaston varoista.

Valtiovarainministeriön ja valtiokonttorin tehtävänä on ottaa lainat ja päättää niiden tarkemmista ehdoista sekä huolehtia muista rahaston lainanottoon samoin kuin arvopaperisointiin ja siihen liittyvään lisäkoron maksamiseen ja saatavien vaihtamiseen sekä arvopapereiden ostamiseen ja lisävakuusjärjestelyihin kuuluvista toimenpiteistä. Ympäristöministeriö määrää rahastolle kaksi tilintarkastajaa, joista toisen on oltava KHT-tilintarkastaja ja toisen JHT-tilintarkastaja. Tilintarkastajien on tarkastettava rahaston hallinto, kirjanpito ja tilinpäätös ja heidän on annettava kultakin tilikaudelta tilintarkastuskertomus. Ympäristöministeriö päättää huhtikuun loppuun mennessä rahaston tilinpäätöksen vahvistamisesta sekä toimenpiteistä, joihin rahaston tilinpäätös antaa aihetta.

Asuntorahaston varoista maksetaan rahaston toimintaa varten otettujen lainojen lyhennykset, korot sekä muut lainojen ottamisesta, hoitamisesta ja takaisin maksamisesta aiheutuvat menot samoin kuin arvopaperistamisesta ja siihen liittyvästä lisäkoron maksamisesta ja saatavien vaihtamisesta sekä arvopapereiden ostamisesta aiheutuvat menot. Näistä varoista maksetaan myös ne valtion takauksiin ja muihin vastuisiin liittyvät velvoitteet, jotka valtio on 2 §:n 4 momentin sekä aravalain 27 §:n ja 45 §:n 4 momentin nojalla velvollinen suorittamaan.

Valtion talousarvion käsittelyn yhteydessä on:

- 1) vahvistettava niiden lainojen enimmäismäärä, jotka myönnetään tai joihin maksetaan korkotukea asuntorahaston 2 §:ssä tarkoitetuista valtion talousarvion ulkopuolisista varoista oman asunnon hankintaan myönnettävien lainojen korkotuesta annetun lain [\(639/1982\)](#) mukaisia lainoja lukuun ottamatta;
- 2) vahvistettava niiden asuntolainoihin liittyvien valtiontakausten enimmäismäärä, joista aiheutuvat korvaukset maksetaan asuntorahaston 2 §:ssä tarkoitetuista valtion talousarvion ulkopuolisista varoista;
- 3) vahvistettava asuntorahastolle otettavien lainojen, arvopaperistettavien lainojen, ostettavien arvopapereiden ja lisävakuuksien enimmäismäärät; sekä

- 4) päätettävä mahdollisesta siirrosta asuntorahastoon tai rahastosta valtion talousarvioon.

Valtion talousarviossa rahastoon siirrettävä määräraha on mitoitettava siten, että sen yhdessä 2 §:n 2 ja 3 momentin mukaisten lainanotto- ja arvopaperistamisvaltuuksien nojalla hankittavien varojen ja rahastolla vuoden alussa olevien aiemmilta vuosilta kertyneiden sekä asianomaisena varainhoitovuonna kertyvien rahavarojen kanssa arvioidaan riittävän rahaston 2 §:ssä tarkoitetuista valtion talousarvion ulkopuolisista varoista suoritettaviksi säädettyihin tai määrättyihin maksuihin.

Valtioneuvosto vahvistaa asuntorahaston 2 §:ssä tarkoitetuista valtion talousarvion ulkopuolisista varoista myönnettävien tai tuettavien lainojen myöntämis- ja hyväksymisvaltuuden käyttösuunnitelman. Käyttösuunnitelmaa vahvistettaessa on otettava huomioon eri alueilla ja eri kunnissa esiintyvä asunnontarve. Asunnontarpeen arvioimisen perusteena on pidettävä asuntovajausta, asumistiheyttä, väestön määrää, asuntojen uusimistarvetta sekä muita asunnontarpeeseen vaikuttavia tekijöitä.

Historia: Sodan jälkeen Suomessa elettiin äärimmäisen niukoissa oloissa ja yhteiskuntaa jälleenrakennettiin. Noin 400 000:lle Karjalan siirtolaiselle oli löydettävä uudet kodit supistuneen Suomen rajojen sisäältä. Valtavan asuntotarpeen tyydyttämiseksi käynnistyi Arava-järjestelmä 1940-luvun lopulla: valtio antoi pääomia pääasiassa aravatalojen rakentamiseen. Rahasto perustettiin vuonna 1990 nimellä asunto-olojen kehittämisrahasto. Rahastoon siirrettiin budjettitalouden ulkopuolelle valtion asuntolainasaamiset eli vuodesta 1949 myönnetty aravalainat. Rahaston nimi muutettiin vuonna 1993 Valtion asuntorahastoksi (VAR).

Laki valtion asuntorahastosta 1144/1989 <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1989/19891144>
VNn asetukset valtion asuntorahastosta (286/2007) <https://www.edilex.fi/lainsaadanto/20070286>

Valtion eläkerahasto (VER)

Valtion Eläkerahaston avulla varaudutaan valtion eläkejärjestelmän piiriin kuuluvien tulevien eläkkeiden maksamiseen ja pyritään tasaamaan tulevien vuosien eläkemenoja. Rahastoon kerätään työnantajan eläkemaksuina 1 168 milj. euroa vuonna 2016. Työntekijän eläkemaksuja kerätään rahastoon 385 milj. euroa, työttömyysvakuutusmaksuja 7 milj. euroa ja siirtymämaksuja 35 milj. euroa.

Valtion Eläkerahaston sijoitussalkku oli maaliskuun 2015 lopussa 18,7 mrd. euroa, mikä on n. 20 % suhteessa valtion eläkevastuuseen. Sijoitussalkun arvo kasvoi 2,2 mrd. eurolla edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna. Rahastolla on valtion eläkelaiissa säädetty rahastointitavoite. Lain mukaan rahastoa kartutetaan, kunnes rahaston arvo vastaa 25 % valtion eläkevastuusta. Valtion eläkevastuu oli vuoden 2014 lopussa 95,4 mrd. euroa.

Rahaston tuloista siirretään valtion talousarvioon vuosittain enintään 40 % valtion vuotuisesta eläkemenosta. Siirto talousarvioon on n. 1 783 milj. euroa v. 2016. Kun vuoden 2016 maksutulot ovat kaikkiaan arviolta 1 595 milj. euroa, rahaston nettomaksutulo on - 196 milj. euroa.

Valtiovarainministeriön asettama strateginen tulostavoite on, että Valtion Eläkerahaston sijoitustoiminta tuottaa pitkällä aikavälillä enemmän kuin valtion näkökulmasta riskitön sijoitusvaihtoehto, jolla tarkoitetaan valtion nettovelan kustannusta. Toiminnallisena tulostavoitteena on saavuttaa riskikorjattu sijoitustuotto, joka ylittää rahaston sijoitussuunnitelmassa määritellyn vertailuindeksin tuoton.

Internetsivut: <http://www.ver.fi/fi-FI>
Laki valtion eläkerahastosta (1297/2006) <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20061297>

Maatilatalouden kehittämisrahasto (MAKERA)

Maatilatalouden rakenteen kehittämisen tavoitteena on maatalouden kannattavuuden ja kilpailukyvyn parantaminen. Investointitukea suunnataan pääasiassa kotieläin- ja kasvintuotannon rakentamisinvestointeihin, lisäksi tuetaan mm. salaojitusta, eläinten hyvinvoinnin ja työympäristön parantamista sekä edistetään kotimaisen, uusiutuvan energian käyttöä. Vuodesta 2015 alkaen Makerasta on rahoitettu ainoastaan kokonaan kansallisesti rahoitettavat avustukset. EU-osarahoitteiset avustukset rahoitetaan talousarviosta. Lisäksi Makerasta myönnetään eräitä lainoja. Maatalouden investointeihin ja nuorten viljelijöiden tilanpidon aloittamiseen myönnetään edelleen rahoitustukea valtion talousarviosta myös lainojen korkotukena.

Vuonna 2016 rahaston käytettävissä olevat varat ovat arviolta n. 94 milj. euroa, kun huomioon on otettu vuodelta 2015 siirtyväksi arvioidut erät. Vuonna 2016 talousarviosta siirretään rahastoon 14 milj. euroa. Avustuksia arvioidaan myönnettävän 24,5 milj. euroa. Maatilatalouden kehittämisrahaston muodostavat asutusrahastoon kuuluneet varat, rahaston toiminnasta kertyvät tai lahjoituksina saadut varat sekä ne varat, jotka valtion talousarviossa rahastoon siirretään sekä maaseudun kehittämissohjelmien hallinnoinnista annetun lain nojalla rahaston varoista rahoitetun tuen osarahoituksena rahastoon tuloutetaan.

Maatilatalouden kehittämisrahasto on maa- ja metsätalousministerin yhteydessä. Rahastoa hoitaa johtokunta, jonka nimittää valtioneuvosto.

Historia: *tilattoman väestön lainarahasto* sai alkunsa vuonna 1896 niistä varoista, jotka valtio oli osoittanut tilattoman väestön asuttamisen edistämiseksi. Vuonna 1920 tämä rahasto siirrettiin asetuksella asutushallituksen hoitoon ja se sai nimen *asutusrahasto*. Samalla rahojen käyttöön tehtiin joitakin muutoksia. Vuonna 1966 laki uudistettiin ja asutusrahaston nimi muutettiin Maatilatalouden kehittämisrahastoksi 1.1.1967 alkaen.

Netissä: <http://mmm.fi/seurannan-asiakirjat>

Laki maatilatalouden kehittämisrahastosta 657/1966 <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1966/19660657>
Asetus maatilatalouden kehittämisrahastosta 1754/1995 <https://www.edilex.fi/lainsaadanto/19951754>

Valtion ydinjätehuoltorahasto

Valtion ydinjätehuoltorahasto toimii valtion talousarvion ulkopuolella työ- ja elinkeinoministeriön alaisuudessa ja muodostuu kolmesta erillisvarallisuudesta, jotka ovat Varautumisrahasto, Ydinturvallisuustutkimusrahasto ja Ydinjätetutkimusrahasto. Varautumisrahaston pääoma muodostuu ydinjätehuoltomaksuista ja rahaston lainaustoiminnan voitosta. Rahastoinnin tavoitteena on varmistaa, että ydinjätehuollon vaatimat varat ovat käytettävissä. Ydinjätehuoltomaksuja ovat velvollisia suorittamaan ne, joiden toiminnasta aiheutuu ydinjätettä eli voimayhtiöt Teollisuuden Voima Oyj ja Fortum Power and Heat Oy sekä Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy, jonka käytössä on FIR 1 -tutkimusreaktori. Varautumisrahaston tase on vuoden 2014 tilinpäätöksen mukaan n. 2,4 mrd. euroa.

Valtion ydinjätehuoltorahaston tehtävänä on lisäksi periä ydinenergialaissa määritellyt veronluonteiset maksut ja jakaa kaikki näin kerätyt varat vuosittain ydinturvallisuuteen ja ydinjätehuoltoon liittyville tutkimushankkeille. Ydinlaitosten haltijoilta vuonna 2015 kerättävät maksut ovat yhteensä n. 5,7 milj. euroa ja jätehuoltovelvollisilta kerättävät maksut 1,9 milj. euroa. Vuonna 2016 ydinlaitosten haltijoilta kerättävät maksut nousevat arviolta 3,2 milj. euroa ja jätehuoltovelvollisilta kerättävät maksut nousevat arviolta 1,5 milj. euroa. Yhteensä v. 2016 kerättävät maksut ovat arviolta n. 12,3 milj. euroa.

Rahastolla on johtokunta ja toimitusjohtaja. Valtioneuvosto nimittää johtokunnan kolmeksi kalenterivuodeksi kerrallaan. Johtokunta tekee tärkeimmät operatiiviset päätökset. Rahaston johtokunnassa on puheenjohtaja ja kolme muuta jäsentä, joista yhden tulee edustaa valtiovarainministeriötä, yhden työ- ja elinkeinoministeriötä ja yhden Valtiokonttoria. Valtioneuvosto määrää yhden näistä jäsenistä johtokunnan varapuheenjohtajaksi. Rahaston toimitusjohtajan ja toimitusjohtajan sijaisen nimittää valtioneuvosto. Toimitusjohtajan tehtävänä on Valtion

ydinjätehuoltorahaston toiminnan johtaminen sekä johtokunnan päätösten valmistelu ja täytäntöönpano. Erityisesti toimitusjohtajan tulee huolehtia siitä, että rahaston toiminta ja varojen hoito on asianmukaisesti järjestetty. Valtion ydinjätehuoltorahaston muun henkilökunnan ottaa toimitusjohtaja talousarvion osoittamissa rajoissa.

Työ- ja elinkeinoministeriö asettaa vuosittain Valtion ydinjätehuoltorahaston hallintoa, taloutta ja tilejä tarkastamaan kaksi tilintarkastajaa. Toisen tilintarkastajista tulee olla JHT -tilintarkastaja ja toisen KHT -tilintarkastaja. Tilintarkastajien on tarkastettava rahaston hallinto, kirjanpito ja tilinpäätös ja annettava kultakin tilikaudelta tilintarkastuskertomus. Valtion ydinjätehuoltorahaston tilinpäätöksen vahvistaa työ- ja elinkeinoministeriö asian oltua valmistavasti käsiteltävänä valtioneuvoston raha-asiainvaliokunnassa.

Historia: Rahasto perustettiin vuonna 1988 ydinenergialain (990/1987) mukaisesti.

Internetsivut: <http://tem.fi/ydinjatehuoltorahasto>

Ydinenergialaki (990/1987) <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1987/19870990>

VN:n asetus Valtion ydinjätehuoltorahastosta 161/2004 <https://www.edilex.fi/lainsaadanto/20040161>

Huoltovarmuusrahasto

Huoltovarmuuskeskuksen hoidossa olevaan huoltovarmuusrahastoon tuloutetaan polttoainesten ja sähkön valmisteverotuksen yhteydessä kannettava huoltovarmuusmaksu. Taloustaantumien aiheuttama sähkön kulutuksen laskun ja liikennepoltonesteiden kulutuksen pienenemisen johdosta maksun tuotto on alentunut n. 10 %, ja se on vakiintunut vajaaseen 45 milj. euroon vuodessa.

Rahaston varoilla turvataan kansalaisten, elinkeinoelämän ja maanpuolustuksen kannalta välttämättömien taloudellisten toimintojen jatkuvuus normaaliaikojen vakavissa häiriöissä ja poikkeusoloissa. Keskeisiä rahoitettavia toimintoja ovat varmuusvarastointi ja erilaiset tekniset varajärjestelyt, kriittisen infrastruktuurin turvaaminen sekä huoltovarmuuskirittisten toimipaikkojen varautumissuunnittelu.

Varmuusvarastoja kierrätetään kauppatoimilla, joiden tuotto vaihtelee. Öljyn varmuusvarastoissa on meneillään laaja ympäristönormien muuttumisesta johtuva kierrätysohjelma, joka jatkuu vuoteen 2016. Vuoden 2014 tilinpäätöksessä öljyvarastojen arvoja alennettiin 200 milj. eurolla öljyn maailmanmarkkinahintojen voimakkaan laskun johdosta. Samalla rahaston taaseen loppusumma aleni n. 160 milj. eurolla 1 744 milj. euroon.

Valtioneuvoston alennettua öljyn ja viljan varmuusvarastointitavoitteita rahastosta on tarkoitus tulouttaa valtion talousarvioon vuoden 2016 loppuun mennessä arviolta 188 milj. euroa. Summa perustuu vuoden 2015 alun hintanoteerauksiin.

Laki huoltovarmuuden turvaamisesta (1390/1992) <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1992/19921390>

VN:n asetus Huoltovarmuuskeskuksesta (455/2008) <https://www.edilex.fi/lainsaadanto/20080455>

Valtiontakuurahasto

Valtiontakuurahaston tarkoituksena on turvata Finnvera Oyj:n antamien vientitakuiden, takauksien ja muiden valtiontakuurahastosta annetun lain ([444/1998](#)) tarkoittamien sitoumusten täyttäminen. Rahaston varoista hoidetaan myös aiemmin syntyneet sitoumukset. Valtiontakuurahasto saa varansa Valtiontakuu keskuksen ja sitä edeltäneiden laitosten antamista vientitakuisiin ja muihin vastuusitoumuksiin liittyvistä takuumaksuista ja takaisinperintäsaatavista sekä tarvittaessa valtion talousarviossa rahastolle siirrettävästä määrärahasta. Viime vuosina talousarviosiirtoja ei ole tehty.

Valtiontakuurahaston vastuulla oleva vientitakuu- ja erityistakauskanta oli vuoden 2014 lopussa n. 12,6 mrd. euroa. Vastuukanta kasvoi edellisen vuoden lopusta n. 1,5 mrd. euroa eli

14 %. Vastuukannasta ns. vanhan vastuukannan (Finnvera Oyj:n edeltäjien vastuukanta) osuus oli 4,9 milj. euroa ja sen arvioidaan päättyvän v. 2018. Valtiontakuurahastossa oli vuoden 2014 lopussa varoja n. 656,3 milj. euroa. Joulukuussa 2014 rahastosta tuloutettiin 100 milj. euroa valtion talousarvionmomentille 12.32.30 (Siirrot valtion talousarvion ulkopuolisista rahastoista) pääministeri Kataisen hallituksen keväällä 2014, vuosia 2015—2018 koskevan julkisen talouden suunnitelman yhteydessä tekemän päätöksen mukaisesti.

Vuoden 2016 aikana rahaston kokonaisvastuiden määrä tulee kasvamaan ja vastuukanta saattaa kehittyä riskipitoisempaan suuntaan ottaen huomioon 1.7.2014 voimaan tulleet lakimuutokset Finnvera Oyj:n vienti- ja alusluottojen rahoitusvaltuuksien ja vientitakuuvaltuuksien merkittävästä lisäyksestä. Vientitakuiden ja suojautumisjärjestelyiden yhteenlaskettu enimmäisvaluutus korotettiin 12,5 mrd. eurosta 17 mrd. euroon. Toisaalta rahaston vastuulla olevien vientitakuu- ja erityistakauskannan vastuiden riskitaso on hieman alentunut (eli parantunut) johtuen pääasiassa jälleenvakuutuksista ja parantuneista luokituksista v. 2013. Lähivuosina kasvavat kokonaisvastuut, suuret toimialakohtaiset riskikeskittymät ja kansainvälisen talouden epävakaa tilanne lisännevät tarvetta ylläpitää rahaston likvidejä varoja tasolla, jolla maksuvalmius säilytetään riskipositiota vastaavana.

*Laki valtioneuvoston asetuksella (444/1998) <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980444>
Asetus valtioneuvoston asetuksella (957/1988) <https://www.edilex.fi/lainsaadanto/19980957>*

Rahoitusvakauserä

Vuonna 2015 perustettu Rahoitusvakauserä hallinnoi uutta talousarvion ulkopuolista rahoitusvakauserää. Se muodostuu vakauserämaksuina kertyneestä kriisintaloudessa ja talletussuojamaksuina kertyneestä talletussuojarahastosta. Luottolaitosten maksamat vakauserämaksut tilitetään edelleen EU:n yhteiseen kriisintaloudessa.

Hallituksen esityksessä HE 175/2014 todettiin, että budjettivallan turvaamiseksi suhtaudutaan uusien valtiontalouden rahastojen perustamiseen hyvin pidättyvästi. Perustuslain esitöissä (HE 1/1998 vp) tuodaan esille, että erilaisilla eduskunnan päätösvaltaa rahaston toiminnassa turvaavilla järjestelyillä voidaan vähentää budjettivallan rajoitusta. Esimerkiksi rahastosta maksettavat menot voidaan määritellä tyhjentävästi rahastoa koskevassa erityislaissa siten, että eduskunnan voidaan katsoa lainsäädäntövallallaan ohjaavan rahaston varojen käyttöä. Yleisiä määreitä rahastointia edellyttävistä tehtävälajeista ei ole muodostettu, sillä rahastoja on perustettu hyvin erilaisia tehtäviä varten ja monenlaisista syistä. Tehtävän hoitamisen voidaan katsoa välttämättä edellyttävän rahaston perustamista silloin, kun tehtävä kuuluu pysyvästi valtion hoidettavaksi eivätkä budjettitalouden piirissä olevat keinot, kuten nettobudjetointi, monivuotinen budjetointi taikka arvio- tai siirtomäärärahat soveltuisi hyvin tehtävän hoitamiseen.

Kriisintaloudesdirektiivin 3 artiklan 1 ja 3 kohdan mukaan jäsenvaltioiden tulee nimetä kansalliseksi kriisintaloudesviranomaiseksi yksi tai poikkeuksellisesti useampi viranomainen. Rahoitusvakauseräviranomaisen tuli direktiivin mukaan olla toiminnallisesti sekä päätöksenteossa itsenäinen ja riippumaton. Viranomainen voi olla kansallinen keskuspankki, toimivaltainen ministeriö tai muu viranomainen taikka poikkeuksellisesti myös luottolaitosten vakavaraisuusdirektiivin nojalla nimetty valvontaviranomainen. Valtiovarainministeriössä mahdollisia sijoituspaikkoja arvioitaessa pohdittiin itsenäisen uuden viranomaisten rahoitusvakauseräviranomaisen lisäksi myös Valtiovarainministeriön rahoitusmarkkinaosastoa ja valtiovarain controller –toimintoa, Valtiokonttoria, Suomen Pankkia sekä Finanssivalvontaa.

Vuonna 2016 arvioidaan vakauserämaksuja kertyvän yhteensä 95 milj. euroa. Yhteisen kriisintaloudesrahaston varoja käytetään silloin, kun omistajan- ja sijoittajanvastuu ei riitä kattamaan laitoksen tappioita. Uusi talletussuojarahasto kertyneistä luottolaitosten maksamista talletussuojamaksuista talletussuojadirektiivin edellyttämälle vähimmäistasolle 10 vuodessa. Talletussuojamaksuja arvioidaan kertyvän vuosittain 61 milj. euroa vuodesta 2015 alkaen. Rahoitusvakauserävirasto päättää korvausten maksamisesta ja vastaa korvausten maksatuksesta tallettajille, jos tallettajien suojaamiseksi on tarpeen maksaa korvauksia talletussuojarahastosta.

Internetsivut: <http://rvv.fi/rahoitusvakausrahasato>

Laki Rahoitusvakausviranomaisesta: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20141195>

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten kriisintarkistuksesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi sekä vakaumaksujen siirrosta yhteiseen kriisintarkistusrahasatoon ja rahasto-osuuksien yhdistämisestä tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta HE 175/2014 <https://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2014/20140175>

Valtion televisio- ja radorahasto

Valtion televisio- ja radorahaston hallintoa hoitaa Viestintävirasto. Yleisradio Oy:n julkisen palvelun kustannusten kattamiseksi on vuodesta 2013 alkaen ollut käytössä yleisradiovero. Julkisen palvelun kustannukset katetaan valtion televisio- ja radorahastoon tehtävällä siirrolla, jonka suuruus vuonna 2016 on 508 milj. euroa. Määrärahan suuruus tarkistetaan vuosittain kustannustason muutosta vastaavasti. Tarkistuksen perusteena on indeksi, joka muodostuu elinkustannusindeksistä, jonka painoarvo on yksi kolmasosa, sekä ansiotasoindeksistä, jonka painoarvo on kaksi kolmasosaa. Yleisradio Oy:n rahoituksen indeksikorotus jätettiin tekemättä vuoden 2016 osalta.

Rahaston varat muodostuvat valtion talousarvioon otettavasta määrärahasta suoritetuista varoista, kerättävistä maksuista ja edellisiltä tilikausilta kertyneistä ylijäämistä, jotka ovat rahaston valtion keskuskirjanpidossa olevalla yhdystilillä. Rahaston varoja käytetään Yleisradio Oy:n toiminnan rahoittamiseen. Varoja voidaan käyttää myös Yleisradio Oy:stä annetun laissa tarkoitetun ennakkoarvioinnin laatimisesta aiheutuvien palkkioiden maksamiseen ja rahaston hallinnoimiseen. Rahaston varoja voidaan käyttää muutoinkin televisio- ja radiotoiminnan edistämiseen. Valtioneuvosto päättää kalenterivuositteittäin käyttösuunnitelmassa rahaston varojen jakamisesta eri käyttötarkoituksiin. Erityisestä syystä varojen käyttösuunnitelmaa voidaan muuttaa myös kesken kalenterivuoden. Rahaston varoja suoritetaan Yleisradio Oy:lle käyttösuunnitelman ja yhtiön rahoitustarpeen mukaisesti. Valtion televisio- ja radorahastosta televisio- ja radiotoiminnan edistämiseen myönnettävään avustukseen sovelletaan lisäksi, mitä valtionavustuslaissa ([688/2001](#)) säädetään.

Valtiontalouden tarkastusvirasto suorittaa vuosittain rahaston tilintarkastuksen. Tilintarkastajan on tarkastettava rahaston hallinto, kirjanpito ja tilinpäätös sekä annettava kultakin tilikaudelta tilintarkastuskertomus.

VTV:n tarkastuskertomus: <https://www.vtv.fi/files/1189/1182006netti.pdf>

Laki Valtion televisio ja radorahastosta ([745/1998](#))

Maatalouden interventiorahasto (MIRA)

Euroopan unionin yhteisen maatalouspolitiikan mukaisesta interventiovarastoinnista, interventio-ostoista ja interventiomyynneistä aiheutuvien menojen maksamista varten Suomessa on maa- ja metsätalousministeriön alainen valtion talousarvion ulkopuolinen maatalouden interventiorahasto. Euroopan maatalouden tukirahaston (*maataloustukirahasto*) maksamat korvaukset edellä tarkoitettujen kustannusten maksamisesta tuloutetaan rahastoon. Rahastoon tuloutetaan myös interventio toimintaan liittyvistä vakuusjärjestelyistä ja muusta rahaston toiminnasta syntyvät tuotot sekä valtion talousarviosta rahastolle siirrettävä määräraha.

Rahasto voi valtioneuvoston luvalla ja sen hyväksymillä ehdoilla ottaa 1 §:ssä tarkoitettujen toimintojen väliaikaista rahoittamista varten lainoja, joiden kokonaismäärä ei saa samanaikaisesti ylittää 100 miljoonaa euroa. Valtio vastaa lainoista. Valtiokonttorin tehtävänä on järjestää lainanotto ja päättää lainanoton tarkemmista ehdoista sekä huolehtia muista rahaston lainanottoon kuuluvista toimenpiteistä.

EU:n yhteisen maatalouspolitiikan mukaisesta interventiovarastoinnista, interventio-ostoista ja -myynneistä Suomelle aiheutuvia menoja maksetaan maatalouden interventiorahastosta. Vuo-

desta 2012 lähtien interventioon hyväksytyjen tuotteiden varastoon ostoja tai varastosta myyjä ei ole ollut. Valtion talousarviosta interventiorahastoon tehtävällä siirrolla katetaan niitä rahaston menoja, joita ei rahoiteta EU:n maataloustukirahastosta. Vuonna 2016 valtion vastattavaksi arvioidaan jäävän 0,350 milj. euroa, joka on lähinnä interventiovarastoinnista aiheutuvia menoja.

Maatalouden interventiorahasto on maa- ja metsätalousministeriön yhteydessä. Maa- ja metsätalousministeriöllä ja Maaseutuvirastolla on oikeus saada rahastolta kaikki tarvittavat tiedot ja selvitykset. Rahastoa hoitaa johtokunta. Rahasto voi palkata sille kuuluvien tehtävien hoitamista varten työsopimussuhteista henkilökuntaa. Maa- ja metsätalousministeriö asettaa vuosittain rahaston hallintoa, taloutta ja tilejä tarkastamaan kaksi tilintarkastajaa, joista toisen tulee olla KHT-tilintarkastaja ja toisen JHT-tilintarkastaja. Rahasto on valtiontalouden tarkastusviraston tarkastuksen alainen.

Netissä: <http://mmm.fi/seurannan-asiakirjat>

Laki maatalouden interventiorahastosta. (1206/1994) <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1994/19941206>
VN:n asetus maatalouden interventiorahastosta (843/2004) <https://www.ediflex.fi/lainsaadanto/20040843>

Palosuojelurahasto

Palosuojelurahastolain ([306/2003](#)) mukaan tulipalojen ehkäisy ja pelastustoiminnan edistämiseksi on Suomessa olevasta palovakuutetusta kiinteästä ja irtaimesta omaisuudesta vuosittain suoritettava palosuojelumaksu. Palosuojelumaksun on velvollinen suorittamaan jokainen, joka harjoittaa vakuutusliikettä Suomessa. Maksuunpanon toimittaa ja maksupäivän määrää kalenterivuositain Etelä-Suomen aluehallintovirasto. Aluehallintoviraston on suoritettava palosuojelumaksut palosuojelurahastoon maksuunpanon toimittamista koskevan kalenterivuoden loppuun mennessä. Palosuojelumaksukertymän arvioidaan v. 2016 olevan n. 10,6 milj. euroa. Palosuojelurahaston varat muodostuvat palosuojelumaksuista kertyvistä tuloista, edellisiltä tilikausilta kertyneistä ylijäämistä, lahjoituksina ja testamentteilla saaduista varoista sekä rahastosta maksettujen avustusten ja muun rahoituksen palautuksista niihin liittyvine korko- ja muine erineen.

Palosuojelurahastosta voidaan myöntää lain tarkoituksen toteuttamiseksi rahaston varojen ja vuosittaisen käyttösuunnitelman puitteissa yleis- tai erityisavustuksia. Palosuojelurahastosta myönnettäviin avustuksiin sovelletaan, mitä valtionavustuslaissa ([688/2001](#)) säädetään ja rahasto toimii näissä avustuksissa valtionavustuslaissa tarkoitettuna valtionapuviranomaisena. Keskeisimmät avustuskohteet ovat pelastusalan järjestöjen valistus- ja koulutustoiminta, pelastusalan tutkimus- ja kehittämistoiminta sekä pelastustoimen alueiden, kuntien ja sopimuspalokuntien paloasema- ja kalustohankkeet. Vuosittain jaettavan avustuksen kokonaismäärä päätetään tuloutettavan maksukertymän ja aiempiin avustuspäätöksiin liittyvien maksusitoumusten määrän perusteella.

Palosuojelurahasto on sisäasiainministeriön hoidossa ja valvonnassa. Sisäasiainministeriöllä on oikeus saada rahastolta kaikki tarvittavat tiedot ja selvitykset. Palosuojelurahastossa voi olla valtion palveluksessa olevaa henkilöstöä rahaston varojen puitteissa. Palosuojelurahaston hallinnosta sekä talouden ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä huolehtii rahaston hallitus. Palosuojelurahaston hallituksen puheenjohtajaa, jäsentä ja varajäsentä hänen hoitaessaan tämän lain mukaisia tehtäviä pidetään [rikoslain 40 luvun 11 §:n](#) 2 kohdan mukaisena henkilönä. Palosuojelurahaston ja sen hallituksen toimintaan sovelletaan, mitä hallintolaissa ([434/2003](#)), kielilaisissa ([423/2003](#)) ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa ([621/1999](#)) säädetään. ([1.12.2006/1057](#))

Hallituksen ja rahaston henkilöstön palkkaukset ja muut toiminnasta aiheutuvat hallintomenot suoritetaan palosuojelurahaston varoista. Palosuojelurahaston henkilöstö on virkasuhteessa sisäministeriöön. Valtiontalouden tarkastusvirasto suorittaa vuosittain palosuojelurahaston tilintarkastuksen.

Historia: Varatuomari Leo Pesosen toi palosuojelumaksuidean Saksasta 1919, esitti palosuojelumaksulain säätämistä palolain hyväksymisen yhteydessä 1934, oli sorvaamassa lakiesitystä 1941 ja näki hankkeensa realisoitumisen ensin palosuojelumaksulain toteutumisenä 1942 ja lopulta Palosuojelurahaston toiminnan alkamisena 1948. Vaikka ajatus palovakuutusmaksuun sisältyvästä automaattisesta palosuojelumaksusta ei ollut vakuutusyhtiöiden mieleen, joulukuussa 1941 määräaikaiseksi hyväksyty laki palosuojelumaksuista (1942–46) ja asetus toimeenpanosta tulivat voimaan 1942 ja toivat valtion tulo- ja menoarvioon oman pääluvun palotoimen rahoitukselle. Palosuojelumaksun suuruus määrättiin 3 %:ksi palovakuutusmaksusta. Palovakuutuslaitokset keräsivät palosuojelumaksun ja tilittivät sen valtiolle. Asetus palosuojelumaksusta annetun lain toimeenpanosta annettiin 26.6.1947 (512/1947). Asetuksen mukaisesti Palosuojelurahaston pääoman muodostavat ne varat, jotka siihen palosuojelumaksuista 1946 annetun lain (586/1946) nojalla on siirrettävä, niin myös ne varat ja saamiset, jotka myöhemmin annettavien sääntöjen mukaan tai lahjoituksina rahastoon siirretään. laki palosuojelumaksusta voimaan 1.1.1947. Palosuojelurahasto perustettiin. Käytännön tasolla Palosuojelurahaston toiminta pääsi alkamaan 1948.

Sivusto: www.psr.fi

Palosuojelurahastolaki 306/2003: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20030306>

Valtionneuvoston asetus Palosuojelurahastosta: <https://www.edilex.fi/lainsaadanto/20030625>

HE 194/2002 vp. Palosuojelurahastolaiksi <https://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2002/20020194.pdf>

Öljysuojarahasto (ÖSRA)

Öljysuojarahasto on valtion talousarvion ulkopuolinen rahasto, joka on ympäristöministeriön hoidossa. Öljysuojarahastosta korvataan öljyvahingoista, niiden torjunnasta ja ympäristön ennallistamisesta, öljyntorjuntakaluston hankinnasta ja ylläpidosta sekä torjuntavalmiuden ylläpidosta aiheutuvia kustannuksia. Öljysuojarahastosta voidaan myös korvata valtiolle öljyvahinkojen torjuntalaissa tarkoitettuja alusöljyvahinkojen torjuntakaluston hankkimisesta ja torjuntavalmiuden ylläpidosta aiheutuneita kustannuksia. Öljysuojarahastosta voidaan lisäksi korvata Ahvenanmaan maakunnalle alusöljyvahinkojen torjuntakaluston hankkimisesta aiheutuneita kustannuksia.

Öljysuojarahasto saa varansa maahantuodusta ja Suomen kautta kuljetetusta öljystä perittävästä öljysuojamaksusta. Öljyisten maiden kunnostukseen siirretään lisäksi valtion talousarviossa öljyjättemaksuina kertyneitä tuloja. Rahastoon ehdotetaan siirrettäväksi 3,0 milj. euroa v. 2016. Öljyn merikuljetusten kasvu Suomenlahdella lisää valtion ja alueiden pelastustoimien torjuntavalmiushankintoja ja niistä aiheutuvia korvaustarpeita. Vuonna 2014 rahastosta maksettiin korvauksia lähes 21 milj. euroa. Öljysuojamaksu on 0,50 euroa öljytonnilta. Maksu peritään kaksinkertaisena, jos öljy kuljetetaan säiliöaluksella, jota ei ole varustettu koko lastisäiliöosan alueelta kaksoispohjalla. Öljysuojamaksun kantamisesta ja valvonnasta vastaa tullilaitos. Öljysuojamaksun periminen lopetetaan sitä seuraavan kalenterikuukauden lopussa, jona öljysuojarahaston pääoma on noussut 50 miljoonaan euroon. Periminen aloitetaan uudelleen sitä seuraavan kalenterikuukauden päätyttyä, jona rahaston pääoma on pienentynyt alle 25 miljoonan euron.

Öljysuojarahastolla on hallitus, jonka valtioneuvosto asettaa kolmeksi vuodeksi kerrallaan, ja valtion palveluksessa olevaa henkilöstöä. Öljysuojarahaston hallituksen tehtävänä on päättää rahaston toiminnan ja talouden kannalta merkityksellisistä ja laajakantoisista asioista sekä huolehtia kirjanpidon ja varainhoidon valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä. Hallituksen puheenjohtajan tulee olla öljyvahinkoasioissa puolueettomaksi katsottava. Hallituksessa tulee olla edustaja sisäasiainministeriöstä, valtiovarainministeriöstä, ympäristöministeriöstä, kunista, ympäristönsuojelujärjestöistä sekä öljyalalta. Hallitus voi ottaa lisäksi yhden tai useampia pysyviä asiantuntijoita. Hallituksen tulee kuulla asiantuntijana Ahvenanmaan maakunnan edustajaa, milloin käsiteltävänä on Ahvenanmaan maakunnan aluetta koskeva korvausasia. Hallitus voi asettaa asioiden valmistelua ja korvaushakemusten käsittelyä varten työjaoston. Öljysuojarahastolla tulee olla pääsihteeri ja tarvittaessa muita sihteereitä, joina toimivat ympäristöministeriön virkamiehet. Hallituksen ja rahaston henkilöstön palkkaus- ja muut hallintomenot suoritetaan öljysuojarahastosta.

Öljysuojarahastosta myönnettäviin harkinnanvaraisiin korvauksiin ja avustuksiin sovelletaan valtionavustuslakia ([688/2001](#)), jollei tästä laista muuta johdu. Öljysuojarahasto toimii kyseisessä laissa tarkoitettuna valtionapuviranomaisena. Öljysuojarahaston hallituksen puheenjohtajaan, jäseneseen ja varajäseneseen sovelletaan heidän hoitaessaan tämän lain mukaisia tehtäviä rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Öljysuojarahaston ja sen hallituksen toimintaan sovelletaan, mitä hallintolaissa ([434/2003](#)), kielilaissa ([423/2003](#)) ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa ([621/1999](#)) säädetään. Rangaistus öljysuojamaksun lainvastasesta välttämisestä ja sen yrittämisestä säädetään rikoslain ([39/1889](#)) [29 luvun](#) 1–3 §:ssä.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tulee asettaa sattuneen öljyvahingon korvauskysymysten ja muuta valmistavaa selvittelyä varten katselmukslautakunta, jos vahinkojen tai torjuntakustannusten voidaan arvioida nousevan yli 20 000 euron ja vahingon selvittäminen sitä edellyttää. Katselmukslautakunta on asetettava myös, jos öljysuojarahaston hallitus sitä pyytää. Katselmukslautakunnan kustannukset suoritetaan öljysuojarahastosta.

Valtiontalouden tarkastusvirasto suorittaa vuosittain öljysuojarahaston tilintarkastuksen. Tilintarkastajien on tarkastettava rahaston hallinto, kirjanpito ja tilinpäätös sekä annettava kultakin tilikaudelta tilintarkastuskertomus.

Jos öljysuojarahaston varat eivät riitä sellaisten rahastosta maksettavien korvausten suorittamiseen, joihin korvauksen saajalla on oikeus, voidaan tarvittavat varat siirtää valtion talousarviosta öljysuojarahastoon. Kun rahastoon on kertynyt riittävästi varoja, tuloutetaan valtiolta saadut varat takaisin valtion talousarvioon. Ympäristöministeriön tulee tehdä esitys varojen siirtämiseksi valtion talousarviosta öljysuojarahastoon, jos siihen on tarvetta. Ministeriö huolehtii myös valtiolta saatujen varojen tulouttamisesta takaisin valtion talousarvioon.

Sivusto: <http://www.ym.fi/fi-FI/Ymparisto/Oljysuojarahasto>

Laki öljysuojarahastosta (1406/2004). <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2004/20041406>

Valtioneuvoston asetus öljysuojarahastosta <https://www.edilex.fi/lainsaadanto/20041409>

Liite 1b Muut julkisoikeudelliset rahastot

Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitra

Sitra on julkisoikeudellinen eduskunnan alainen rahasto, joka perustettiin vuonna 1967 Suomen Pankin yhteyteen Suomen itsenäisyyden 50-vuotisjuhlan kunniaksi.

Lain ([24.8.1990/717](#)) mukaan Sitran tavoitteena on edistää Suomen vakaata ja tasapainoista kehitystä, talouden määrällistä ja laadullista kasvua sekä kansainvälistä kilpailukykyä ja yhteistyötä toimimalla erityisesti sellaisten hankkeiden toteuttamiseksi, jotka vaikuttavat kansantalouden voimavarojen käyttöä tehostavasti tai tutkimuksen ja koulutuksen tasoa kohottavasti taikka jotka selvittävät tulevaisuuden kehitysvaihtoehtoja.

Eduskunnan päätöksellä perustettu Suomen Pankin omistuksessa ja hallinnassa oleva Suomen itsenäisyyden juhlarahaston 1967 rahasto, joka nimi muutettiin 1990 lainmuutoksen yhteydessä Suomen itsenäisyyden juhlarahasto -nimiseksi rahastoksi. Rahasto on eduskunnan vastattavana oleva rahasto. Rahastoa koskevien asioiden käsittely valtioneuvostossa kuuluu valtiovarainministeriölle.

Sitran hallintoa hoitavat hallintoneuvosto, hallitus ja yliasiamies. Sitran hallintoneuvostoon kuuluvat eduskunnan asettamat Suomen Pankin pankkivaltuuston jäsenet. Hallintoneuvoston puheenjohtajana toimii pankkivaltuuston puheenjohtaja ja varapuheenjohtajana pankkivaltuuston varapuheenjohtaja. Hallintoneuvoston tehtävänä on valvoa Sitran hallintoa ja päättää toiminnan periaatteista.

Sitran hallitus valmistelee ja esittää hallintoneuvoston päätettäväksi tulevat asiat ja vastaa rahaston yleisestä johdosta. Sitran muun henkilökunnan nimittää yliasiamies. Sitralaisia on noin 160. Sitran hallitukseen kuuluu kuusi jäsentä. Valtiovarainministeriön, työ- ja elinkeinoministeriön sekä opetusministeriön tulee olla edustettuina hallituksessa. Sitran yliasiamies on hallituksen jäsen. Hallituksen kokoonpanossa pyritään lisäksi varmistamaan elinkeinoelämän ja rahoituksen asiantuntemus. Hallituksen toimikausi on kaksi vuotta.

Operatiivista toimintaa Sitrassa johtaa yliasiamies, joka vastaa Sitran hallinnosta ja kehittää organisaation toimintaa hallintoneuvoston ja hallituksen antamien ohjeiden ja määräysten mukaisesti. Yliasiamies päättää juoksevaan hallintoon kuuluvista asioista. Laadultaan tai määrältään poikkeukselliset toimenpiteet ja päätökset on alistettava hallituksen päätettäväksi. Hallinnon ja tilien tarkastajina toimivat eduskunnan valitsevat tilintarkastajat.

Rahastolla on peruspääoma, joka on sijoitettava turvallisella ja tuottavalla tavalla. Peruspääoman arvo on tällä hetkellä noin 840 miljoonaa euroa, joista osakkeissa on vähän yli puolet. Peruspääomalle on neljän prosentin vuosituotto-odotus. Rahaston toiminta rahoitetaan peruspääomasta ja rahoitustoiminnasta saaduilla tuotoilla. Peruspääomaa voidaan käyttää rahaston maksuvelvoitteiden kattamiseen ainoastaan, jos rahaston muut varat eivät siihen riitä. Rahasto saa ottaa lainaa maksuvalmiutensa hoitamiseksi. Valtion tulo- ja menoarvioon voidaan ottaa määräraha rahaston peruspääoman kartuttamiseen. Rahasto saa omistaa toimintansa kannalta tarpeellisia kiinteistöjä, osakkeita ja osuuksia. Rahasto voi olla asianosaisena tuomioistuimessa ja muun viranomaisen luona. Rahasto saa hyväksyä akordeja tai siihen verrattavia järjestelyjä, hyväksyä rahoituksen vakuutena tai takauksen vastavakuutena olevan omaisuuden vapaaehtoinen rahaksi muuttaminen sekä luopua saamisistaan. Rahasto saa myös tehdä sopimuksia rahoituksen tai takauksen saajien kanssa rahaston saamisten takaisin maksamisesta.

Internetsivut: <https://www.sitra.fi/>

Laki Suomen itsenäisyyden juhlarahastosta 717/1990 <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1990/19900717>

Työttömyysvakuutusrahasto

Työttömyysvakuutusmaksujen perintää ja työttömyysvakuutusmaksuilla rahoitettavien etuuk-sien rahoituksen järjestämistä varten on työttömyysvakuutusrahasto.

Työttömyysvakuutusrahaston ohjesääntö annetaan valtioneuvoston asetuksella. Rahaston hallintoneuvoston jäsenet nimittää valtioneuvosto työnantajien ja työntekijöiden edustavim-pien keskusjärjestöjen ehdotuksesta. Jäsenistä puolet edustaa työnantajia ja puolet työnteki-jöitä. Hallintoneuvosto valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan, joista toisen tulee edustaa työnantajia ja toisen työntekijöitä edustavia jäseniä siten, että puheen-johtajuus on vuorovuosin työnantajien ja työntekijöiden edustajilla.

Työttömyysvakuutusrahaston tehtävänä on rahoittaa laissa työttömyysetuuksien rahoituk-sesta tarkoitettut etuudet siltä osin kuin valtio ja yksittäiset työttömyyskassat eivät ole niistä vastuussa, määrätä ja periä lain mukaiset työttömyysvakuutusmaksut ja valvoa työttömyysva-kuutusmaksuihin liittyvien velvoitteiden täyttämistä; määrätä ja periä työnantajan työttömyys-turvasta säädetty omavastuumaksu; hoitaa työttömyysvakuutusrahaston varoja tuottavasti ja turvaavasti; maksaa ja periä perusasetuksen 65 artiklan 6 ja 7 kohdan mukaiset korvaukset työttömyyskassan jäseninä olleille maksetuista työttömyyspäivärahoista sekä koulutuksen korvaamisesta annetun lain ([1140/2013](#)) mukaisten korvausten toimeenpano. Työttömyysva-kuutusrahasto vastaa työntekijän eläkelain (395/2006) 182 §:ssä tarkoitettun vakuutusmak-sun, valtion eläkelain (1295/2006) 133 §:n 2 momentissa tarkoitettun maksun, palkkaturvain 31 §:n ja merimiesten palkkaturvain 29 §:n mukaisen määrän sekä Koulutusrahastosta an-netun lain 13 §:n mukaisen määrän suorittamisesta.

Työttömyysvakuutusrahasto tilittää sosiaali- ja terveysministeriön välityksellä palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun kertymästä Kansaneläkelaitokselle työttömyysturvan peruspäivä-raham rahoitukseen määrän, joka keskimäärin vastaa työttömyyskassoihin kuulumattomien työntekijöiden palkansaajan työttömyysvakuutusmaksuista kertyvää määrää. Vuosittain tilitet-tävän määrän vahvistaa sosiaali- ja terveysministeriö pyydettyään lausunnon Työttömyysva-kuutusrahastolta. Edellä mainitun lisäksi Työttömyysvakuutusrahasto tilittää Kansaneläkelai-tokselle peruspäivärahan rahoitukseen vuosittain 50 300 000 euroa. Muilta osin menot rahoi-tetaan Kansaneläkelaitokselle maksettavalla valtionosuudella.

Työttömyysvakuutusrahastolla on oikeus ottaa lainoja velvoitteittensa täyttämiseksi. Jos työt-tömyysvakuutusrahaston velat ylittävät sen varat, valtioneuvostolla on oikeus vastavakuuksia vaatimatta antaa valtion omavelkaisia takauksia työttömyysvakuutusrahaston ottamien laino-jen ja niissä sovittujen ehtojen täyttämisen vakuudeksi. Valtioneuvosto voi asettaa ehtoja an-tamilleen takauksille. Maksuvalmiutensa turvaamiseksi työttömyysvakuutusrahasto voi ottaa lainaa Finanssivalvonnan suostumuksella. Työttömyysvakuutusrahastoa valvoo Finanssival-vonta.

Sosiaali- ja terveysministeriöllä on oikeus salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä saada kohtuullisessa ajassa maksutta kirjallinen selvitys työt-tömyysvakuutusrahaston toiminnasta. Työttömyysvakuutusrahaston on toimitettava vuosittain sosiaali- ja terveysministeriölle kertomus toiminnastaan ja tilastaan sekä selvitys työttömyys-vakuutusmaksujen määräämisessä ja perinnässä esiin tulleista seikoista ja toimenpiteistä, joihin havaintojen johdosta on ryhdytty.

Internetsivut: <https://tvr.fi/>

Laki työttömyysetuuksien rahoituksesta 555/1998 <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980555>

Liite 2 Julkisoikeudelliset laitokset

Julkisoikeudellinen laitos on itsenäinen oikeushenkilö, joka voi määrätä itse omasta toiminnastaan ja rahankäytöstään. Niitä ei pidä rinnastaa esimerkiksi yhtiöihin, koska yhtiöiden toimintaa säätelee yhtiölaki. Itsenäiset julkisoikeudelliset laitokset ovat oikeustoimikelpoisia ja niille on uskottu hallintotehtäviä ja julkista valtaa. Ne päättävät ihmisiin kohdistuvista oikeuksista ja velvollisuuksista ja niiden toiminnasta on säädetty laissa. Itsenäisiä julkisoikeudellisia laitoksia ovat muun muassa Kansaneläkelaitos, Suomen Pankki ja Työterveyslaitos. Itsenäisillä julkisoikeudellisilla laitoksilla on tavallisesti myös oma talous ja hallinto. Niiden toimintaa valvoo kuitenkin valtio.

Kansaneläkelaitos

Kansaneläkelaitos on itsenäinen julkisoikeudellinen laitos ja sen toiminnasta on säädetty laissa Kansaneläkelaitoksesta (731/2001). Kelan tehtävänä on hoitaa Suomessa asuvien ja ulkomailla asuvien Suomen sosiaaliturvan piiriin kuuluvien henkilöiden perusturvaa eri elämäntilanteissa. Kelan hoitamaan sosiaaliturvaan kuuluvat vähimmäiseläkkeet, sairausvakuutus, kuntoutus, työttömän perusturva, lapsiperheiden tuet, asumistuet, opintotuki ja koulumatkatuki, perustoimeentulotuki, vammaisetuudet ja -palvelut sekä sotilasavustus. Kelan tehtävänä on myös tiedottaa etuuksista ja palveluista, harjoittaa sosiaaliturvan kehittämistä palvelevaa tutkimusta, laatia etuuksien ja toiminnan ennakoinnissa ja seurannassa tarvittavia tilastoja, arvioita ja ennusteita sekä tehdä ehdotuksia sosiaaliturvaa koskevan lainsäädännön kehittämiseksi. Kela vastaa myös Kansallisen Terveysarkiston (Kanta) palvelujen tuottamisesta.

Kelan hallintoa ja toimintaa valvovat eduskunnan valitsevat 12 valtuutettua ja 12 varavaltuutettua. Valtuutetut asetetaan vaalikauden ensimmäisillä valtiopäivillä koko vaalikaudeksi. Valtuutettujen tehtävänä on valvoa Kansaneläkelaitoksen hallintoa ja toimintaa ottaen muun ohella huomioon laitoksen palvelujen laatu ja saatavuus; määrätä hallituksen jäsenet ja heidän palkkionsa; valita tarpeellinen määrä tilintarkastajia ja varatilintarkastajia, joista vähintään kahden tilintarkastajan ja varatilintarkastajan on oltava KHT-tilintarkastajia tai JHT-tilintarkastajia, sekä vahvistaa heille johtosääntö; vahvistaa hallituksen esityksestä laitoksen tilinpäätöksen perusteet; vahvistaa laitoksen tilinpäätös ja päättää vastuuvapauden myöntämisestä hallitukselle; sekä antaa vuosittain toiminnastaan kertomus eduskunnalle.

Valtuutettujen toiminnasta on lain nojalla annettu Eduskunnan hyväksymä Kansaneläkelaitoksen valtuutettujen johtosääntö (638/2002) Johtosäännön mukaan valtuutettujen tehtävänä on lisäksi tarpeen mukaan tarkastuttaa määräämillään valtuutetuilla tai tilintarkastajilla Kansaneläkelaitoksen taloutta ja toimintaa; määrätä Kansaneläkelaitoksen tilintarkastajien palkkio ja perusteet heidän matkakulujensa korvaamista varten; vaatia Kansaneläkelaitoksen hallitukselta selvitys tilintarkastajien muistutusten johdosta ja tarpeen mukaan muistakin seikoista; sekä ryhtyä toimenpiteisiin syytteen nostamiseksi Kansaneläkelaitoksen johtajan tai hallituksen jäsenen virkavirheen johdosta.

Hallituksessa on enintään kymmenen jäsentä, jotka valtuutetut määräävät. Hallituksen toimikausi on kolme vuotta. Hallituksen jäsenistä yksi on sosiaali- ja terveysministeriön, yksi työnantajakeskusjärjestöjen, yksi palkansaajakeskusjärjestöjen ja yksi maa- ja metsätaloustuottajien keskusjärjestöjen edustaja. Lain mukaan hallituksen jäsen on velvollinen korvaamaan vahingon, jonka hän on toimimalla lain tai muiden säännösten vastaisesti taikka muutoin tahallisesti tai tuottamuksesta aiheuttanut Kansaneläkelaitokselle. Jos vahinko on aiheutunut useamman hallituksen jäsenen menettelystä, he vastaavat korvaamisesta yhdessä.

Hallitus johtaa ja kehittää Kansaneläkelaitoksen toimintaa. Hallituksen tehtävänä on muun ohella:

- 1) vahvistaa vuosittain laitoksen toiminta- ja taloussuunnitelma;
- 2) laatia vuosittain laitoksen toimintakertomus ja tilinpäätös;
- 3) vahvistaa laitoksen työjärjestys, jossa annetaan tarkemmat määräykset hallinnosta ja asioiden käsittelystä;
- 4) päättää laitoksen varojen sijoitustoiminnan yleisistä periaatteista;

- 5) päättää kiinteän omaisuuden ostamisesta ja myymisestä;
 - 6) päättää pääjohtajan ja johtajien välisestä työnjaosta;
 - 7) ottaa työsopimussuhteeseen johtavat toimihenkilöt;
 - 8) vahvistaa pääjohtajan ja muiden johtajien palkka- ja muut edut;
 - 9) vahvistaa toimihenkilöiden palkkausta, työaikaa, vuosilomia ja matkakulujen korvaamista koskevat perusteet; sekä
 - 10) päättää muut periaatteellista laatua olevat tai muuten tärkeät asiat.
- Hallitus voi siirtää toimivaltaansa pääjohtajalle, johtajille sekä toimihenkilöille.

Kansaneläkelaitoksessa on pääjohtaja ja enintään viisi johtajaa, jotka tasavallan presidentti nimittää valtuutettujen esityksestä. Tasavallan presidentti määrää yhden johtajista pääjohtajan sijaiseksi. Pääjohtajan ja johtajan palvelussuhteesta Kansaneläkelaitokseen on soveltuvin osin voimassa, mitä valtion virkamieslaissa ([750/1994](#)) säädetään valtion ylimpien virkamiesten vastuusta, erottamisperusteista ja palvelussuhteen ehdoista. Laitoksen toimihenkilöiden työsuhteeseen Kansaneläkelaitokseen noudatetaan työsopimuslakia ([55/2001](#)).

Kansaneläkelaitoksessa on Kansaneläkelaitoksen neuvottelukunta, jonka tehtävänä on edistää ja kehittää sosiaaliturvan toteuttamiseen osallistuvien viranomaisten ja yhteisöjen yhteistyötä sekä palvelujen käyttäjien näkökulman huomioon ottamista. Kansaneläkelaitoksen hallitus asettaa neuvottelukunnan kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Neuvottelukunnassa on viranomaisten, yhteisöjen ja etujärjestöjen sekä Kansaneläkelaitoksen henkilöstön edustus.

Kansaneläkelaitoksen rahastot ovat kansaneläkerahasto, sairausvakuutusrahasto ja sosiaaliturvan yleisrahasto (*etuusrahastot*) sekä palvelurahasto ja eläkevastuurahasto. Kansaneläkelaitoksen rahastoilla on oikeus erityisestä syystä rahastojen luotonannossa noudatetuin ehdoin lainata varoja toisilleen vakuutta vaatimatta.

Internetsivut: <http://www.kela.fi/toiminta>

Laki: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2001/20010731#L3aP12a>

Suomen Pankki

Suomen Pankki on Suomen keskuspankki. Se on itsenäinen julkisoikeudellinen laitos. Suomen Pankki toimii Euroopan yhteisön perustamissopimuksessa sekä Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännössä määrätyllä tavalla osana Euroopan keskuspankkijärjestelmää. Hoitaessaan Euroopan keskuspankkijärjestelmän tehtäviä Suomen Pankki toimii Euroopan keskuspankin suuntaviivojen ja ohjeiden mukaisesti. Suomen Pankin ensisijaisena tavoitteena on perustamissopimuksen mukaisesti pitää yllä hintavakautta. Suomen Pankin on perustamissopimuksen mukaisesti tuettava muidenkin talouspolitiikan tavoitteiden saavuttamista vaarantamatta hintavakaustavoitetta.

Suomen Pankin tehtävänä on toteuttaa osaltaan Euroopan keskuspankin neuvoston määrittelemää rahapolitiikkaa. Suomen Pankin tehtävänä on myös huolehtia osaltaan rahahuollosta ja setelien liikkeeseen laskemisesta, valuuttavarannon hallussapidosta ja hoidosta sekä maksu- ja muun rahoitusjärjestelmän luotettavuudesta ja tehokkuudesta. Suomen Pankin tulee myös osallistua maksu- ja muun rahoitusjärjestelmän kehittämiseen ja huolehtia toimintansa kannalta tarpeellisten tilastojen laatimisesta ja julkaisemisesta.

Hoitaessaan Euroopan keskuspankkijärjestelmän tehtäviä Suomen Pankki tai sen toimielimen jäsen ei saa pyytää tai ottaa vastaan toimintaansa koskevia määräyksiä muulta kuin Euroopan keskuspankilta. Suomen Pankin on oltava tarvittaessa yhteistoiminnassa valtioneuvoston ja muiden viranomaisten kanssa.

Suomen Pankki voi tehtäviensä hoitamiseksi antaa ja ottaa luottoa, ottaa vastaan ja tehdä talletuksia, harjoittaa arvopaperi-, jalometalli- ja valuuttakauppaa, hoitaa maksuliikettä ja maksujen selvitystä, harjoittaa muutakin arvopaperi-, raha- tai valuuttamarkkinatoimintaa sekä antaa pankeille ja muille rahalaitoksille sekä vastaaville yhteisöille rahan käsittelyä koskevia määräyksiä ja ohjeita. Suomen Pankki voi omistaa osakkeita, osuuksia ja kiinteistöjä siinä määrin kuin se on perusteltua pankin tehtävien hoitamiseksi tai toiminnan järjestämiseksi.

Suomen Pankki ei saa antaa luottoa Euroopan unionin toimielimille tai laitoksille, Euroopan unionin jäsenvaltiolle, sen alueelliselle, paikalliselle tai muulle viranomaiselle taikka muulle julkisyhteisölle eikä merkitä näiden yhteisöjen liikkeeseen laskemia velkasitoumuksia. Suomen Pankin on keskuspankkirahoituksessa kohdeltava julkisessa omistuksessa olevia luottolaitoksia samalla tavalla kuin yksityisiä luottolaitoksia. Suomen Pankilla on oltava luotonannossaan riittävät vakuudet.

Suomen Pankilla on kantarahasto ja vararahasto. Euroopan keskuspankkijärjestelmässä rahapolitiittisten tehtävien hoidon yhteydessä kertyvä rahoitustulo lasketaan ja jaetaan kansallisten keskuspankkien kesken perussäännön määräysten ja Euroopan keskuspankin neuvoston tekemien päätösten mukaisesti. Suomen Pankin voitosta, sen jälkeen kun Euroopan keskuspankkijärjestelmässä kertyvä rahoitustulo on tilinpäätöksessä otettu huomioon, käytetään puolet vararahaston kartuttamiseen. Muu osa ylijäämästä siirretään käytettäväksi valtion tarpeisiin. Pankkivaltuusto voi päättää voiton käyttämisestä toisin, jos se pankin taloudellisen aseman tai vararahaston suuruuden vuoksi on perusteltua. Valtion tarpeisiin käytettävän voiton osan käytöstä päättää eduskunta. Jos pankin tilinpäätös on tappiollinen, tappio on katettava vararahastosta. Siltä osin kuin vararahasto ei riitä, tappio voidaan jättää kattamatta toistaiseksi. Seuraavien vuosien voitto on ensisijaisesti käytettävä kattamatta jääneiden tappioiden kattamiseen.

Suomen Pankin toimielimiä ovat pankkivaltuusto ja johtokunta. Pankkivaltuustoon kuuluu yhdeksän eduskunnan valitsemaa pankkivaltuutettua. Pankkivaltuutetut valitsevat keskuudetaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan. Suomen Pankin hallintoa ja toimintaa valvovana toimielimenä pankkivaltuuston tehtävänä on mm. vahvistaa johtokunnan esityksestä pankin tilinpäätöksen perusteet, päättää tilintarkastajien lausunnon perusteella pankin tuloslaskelman ja taseen vahvistamisesta, päättää johtokunnan esityksestä pankin tilikauden tulosta koskevista toimenpiteistä, antaa eduskunnalle vuosittain kertomus pankin toiminnasta ja hallinnosta sekä pankkivaltuuston käsittelemistä tärkeimmistä asioista. Pankkivaltuusto myös antaa eduskunnalle tarvittaessa kertomuksia rahapolitiikan toteuttamisesta ja muusta pankin toiminnasta sekä päättää eduskunnalle tehtävistä esityksistä ja valtioneuvostolle tehtävistä ehdotuksista periaatteellisesti merkittävissä asioissa. Suomen Pankin hallinnon osalta pankkivaltuusto mm. tekee valtioneuvostolle esityksen johtokunnan puheenjohtajan viran täyttämisestä, päättää varoituksen antamisesta johtokunnan jäsenelle, nimittää johtajat johtokunnan esityksestä sekä määrää johtokunnan varapuheenjohtajan.

Johtokuntaan kuuluu puheenjohtaja ja enintään viisi muuta jäsentä. Tasavallan presidentti nimittää johtokunnan puheenjohtajan, Suomen Pankin pääjohtajan, seitsemän vuoden toimikaudeksi. Muut jäsenet nimittää pankkivaltuusto viiden vuoden toimikaudeksi. Johtokunta huolehtii Suomen Pankille kuuluvien tehtävien hoitamisesta ja pankin hallinnosta, jollei asia ole lailla säädetty pankkivaltuuston tehtäviin kuuluvaksi tai jollei rahoitustarkastuslaista ([503/1993](#)) muuta johdu. Suomen Pankin pääjohtajan riippumattomuudesta ja toimivallasta hänen suorittaessaan tehtäviään Euroopan keskuspankin neuvostossa määrätään perustamissopimuksessa ja perussäännössä.

Eduskunta valitsee Suomen Pankin tilinpäätöstä ja kirjanpitoa sekä hallintoa tarkastamaan viisi tilintarkastajaa ja kullekin heistä yhden varajäsenen. Euroopan unionin neuvoston hyväksymien tilintarkastajien oikeudesta tarkastaa Suomen Pankin kirjanpito ja tilit sekä saada tiedot pankin toimista määrätään perussäännössä. Suomen Pankissa noudatetaan hallintolakia ([434/2003](#)) käsiteltäessä hallintoasioita ja virkakielestä on voimassa, mitä kielilaisissa ([423/2003](#)) säädetään.

Suomen Pankin on tehtävä yhteistyötä valtiovarainministeriön, Finanssivalvonnan ja rahoitusvakuusviranomaisesta annetussa laissa ([1195/2014](#)) tarkoitetun Rahoitusvakuusviraston kanssa luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten kriisinratkaisusta annetussa laissa ([1194/2014](#)) tarkoitettujen kriisinratkaisutoimien suunnittelussa ja valvonnassa sekä tehtyjen päätösten seurannassa.

Johtokunta käyttää Suomen Pankin puhevaltaa Euroopan yhteisöjen tuomioistuimessa ja muissa tuomioistuimissa sekä muissa viranomaisissa ja yhteisöissä. Riita-asioissa Suomen Pankki vastaa Helsingin käräjäoikeudessa.

Internetsivut: <https://www.suomenpankki.fi/fi/>

Laki Suomen Pankista (214/1998): <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980214>

Työterveyslaitos

Työterveyslaitos on työsuojelu- ja työterveysalan tutkimus- ja palvelutoimintaa varten olemassa oleva itsenäinen julkisoikeudellinen yhteisö. Työterveyslaitoksesta säädetään laissa työterveyslaitoksen toiminnasta ja rahoituksesta (159/1978). Lain mukaan työterveyslaitoksen tehtävänä on harjoittaa ja edistää työn ja terveyden välisen vuorovaikutuksen tutkimusta sekä käsitellä siinä tarkoituksessa henkilötietoja työntekijöiden terveydentilan kehityksen tutkimusta ja seurantatehtävää varten. Lisäksi työterveyslaitos suorittaa työpaikoilla tai muutoin työympäristössä esiintyvien terveydellisten vaarojen ja haittojen ehkäisemiseen ja poistamiseen liittyvää selvitys-, mittaus- ja palvelutoimintaa. Työterveyslaitos harjoittaa itsenäistä terveydenhuolto-, sairaanhoito- sekä laboratoriotointa ammattitautien, työperäisten ja työhön liittyvien sairauksien toteamiseksi, hoitamiseksi ja ehkäisemiseksi sekä työkyvyn arvioimiseksi. Työterveyslaitos harjoittaa alansa liittyvää koulutus-, julkaisu- ja tiedotustoimintaa sekä suorittaa muut sille säädetty ja määrätyt tehtävät.

Työterveyslaitoksen toiminnan rahoittamiseksi suoritetaan valtion vuotuisessa tulo- ja menoarviossa hyväksytyt toiminnan laajuuden mukaan vuosittain valtionosuutena neljä viidesosaa sosiaali- ja terveysministeriön hyväksymän laitoksen talousarvion mukaisista kustannuksista. Tulo- ja menoarvion rajoissa työterveyslaitokselle voidaan työsuojelu- ja työterveysalan tutkimus- ja palvelutoimintaan liittyvien erityistehtävien suorittamista tai erityistä tukea tarvitsevia toimintoja varten antaa lisättyä valtionapua. Työterveyslaitoksella on oikeus ottaa vastaan lahjoituksia toimintaansa varten.

Työterveyslaitoksen ylintä johtoa varten valtioneuvosto nimeää kolmeksi kalenterivuodeksi kerrallaan johtokunnan, jossa ovat edustettuina työsuojelun ja työterveyden kehittämisen kannalta keskeiset viranomaiset ja järjestöt. Työterveyslaitoksen hallinnosta säädetään tarkemmin asetuksella.

Työterveyslaitos voi tehdä sitoumuksia, saada nimiinsä oikeuksia, kantaa ja vastata sekä omistaa kiinteää omaisuutta. Työterveyslaitos voi harjoittaa sellaista elinkeinotoimintaa, joka tukee työterveyslaitoksen tarkoituksen toteuttamista.

Johtokunnan jäsenten ja laitoksen toimihenkilöiden toimintaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Työterveyslaitoksella on oltava sen hallinnon ja tilien tarkastamista varten kaksi tilintarkastajaa, joista toisen tulee olla KHT-tilintarkastaja. Tilintarkastajat valitsee sosiaali- ja terveysministeriö.

Internetsivut: <https://www.ttl.fi/tietoa-meista/>

Laki: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1978/19780159>

Suomen riistakeskus

Suomen riistakeskus on itsenäinen julkisoikeudellinen laitos. Suomen riistakeskuksen tehtävänä on edistää kestävästä riistataloudesta, tukea riistanhoitoyhdistysten toimintaa, huolehtia riistapolitiikan toimeenpanosta ja hoitaa sille säädetty julkiset hallintotehtävät. Suomen riistakeskusta ohjaa ja valvoo maa- ja metsätalousministeriö. Suomen riistakeskus ja maa- ja metsätalousministeriö neuvottelevat vuosittain Suomen riistakeskuksen toiminnalle asetettavista strategisista tavoitteista ja tulostavoitteista, jotka kirjataan vuosittaiseen tulossopimukseen.

Suomen riistakeskuksen julkiset hallintotehtävät ovat:

- 1) metsästyslaissa ([615/1993](#)) sekä riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta annetussa laissa ([616/1993](#)) säädetty tehtävät;
- 2) metsästäjien ryhmävakuutuksen sekä riistakeskuksen nimittämien riistanhoitoyhdistysten toimihenkilöiden tehtävien hoitamiseen liittyvän riittävän vakuutusturvan hankkiminen ja voimassa pitäminen;
- 3) riistanhoitoyhdistysten metsästyksenvalvojien nimittäminen, ohjaus ja valvonta;
- 4) riistanhoitoyhdistysten metsästäjätutkinnon vastaanottajien sekä ampumakokeiden vastaanottajien nimittäminen, ohjaus ja valvonta;
- 5) riistavahinkolain ([105/2009](#)) 24 §:ssä tarkoitetuissa maastotarkastuksissa toimivien riistanhoitoyhdistysten edustajien nimittäminen, ohjaus ja valvonta;
- 6) riistanhoitoyhdistysten toiminnan yleinen valvonta;
- 7) muut Suomen riistakeskukselle tämän tai muun lain mukaan kuuluvat julkiset hallinto-tehtävät.

Suomen riistakeskuksen muut tehtävät ovat:

- 1) kestäväen riistatalouden edistäminen sekä riistatalouteen liittyvän yleisen edun valvonta;
- 2) riistaeläinkantojen tilan, kehityksen, kestävyys ja elinvoimaisuuden seuraaminen sekä näihin liittyvien toimintojen kehittäminen yhdessä tutkimuksen kanssa;
- 3) riistanhoidon sekä riistan elinympäristöjen hoidon edistäminen;
- 4) riistaeläinlajeja ja niiden elinympäristöjen hoitoa koskevien hoitosuunnitelmien valmistelu, laatiminen ja päivittäminen;
- 5) riistaeläinten aiheuttamien vahinkojen ehkäisemisen edistäminen;
- 6) kestäväen, turvallisen ja eettisesti hyväksyttävän metsästyksen edistäminen;
- 7) riistanhoitoyhdistysten toiminnan tukeminen ja ohjaaminen sekä riistanhoitoyhdistysten toimihenkilöiden ja hallituksen jäsenien kouluttaminen;
- 8) metsästyksen, riistatalouteen ja riistaeläimiin liittyvien asiantuntija-, koulutus- ja neuvontapalveluiden tuottaminen;
- 9) Suomen riistakeskuksen tehtäviin liittyvä tiedotus ja viestintä;
- 10) Suomen riistakeskuksen ja riistanhoitoyhdistysten yhteisten tietojärjestelmien, tietovarantojen ja tietopalveluiden ylläpitäminen ja kehittäminen sekä toimialan yhteisten tietojärjestelmien, tietovarantojen ja tietopalveluiden kehittämiseen osallistuminen;
- 11) Suomen riistakeskuksen tehtäviin liittyvään kansainväliseen yhteistyöhön osallistuminen;
- 12) muut sille säädetty ja määrätty tehtävät, joihin ei liity julkisen vallan käyttöä.

Suomen riistakeskuksen on toimitettava maa- ja metsätalousministeriölle säännöllisesti maa- ja metsätalousministeriön määräämät tiedot julkisten hallintotehtävien sekä muiden tehtävien hoitamisesta.

Internetsivut: <https://riista.fi/>

Riistahallintolaki 158/2011 <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110158>

Suomen Metsäkeskus

Metsäkeskus on metsien kestävää hoitoa ja käyttöä sekä niiden monimuotoisuuden säilyttämistä ja metsiin perustuvien elinkeinojen edistämistä koskevia tehtäviä hoitava koko maan kattava kehittämis- ja toimeenpano-organisaatio. Metsäkeskuksen tehtävänä on metsiin perustuvien elinkeinojen edistäminen, metsiä koskevan lainsäädännön toimeenpano ja metsätietoihin liittyvien tehtävien hoitaminen. Metsäkeskus on maa- ja metsätalousministeriön strategisessa ja tulosohtauksessa sekä sen valvonnan alainen. Metsäkeskus ei saa harjoittaa liiketoimintaa, jollei muualla laissa toisin säädetä.

Metsäkeskuksessa on johtokunta. Maa- ja metsätalousministeriö asettaa johtokunnan neljäksi vuodeksi kerrallaan ja määrää jäsenistä yhden puheenjohtajaksi ja yhden varapuheenjohtajaksi. Johtokunnan jäsenistä yksi edustaa maa- ja metsätalousministeriötä ja yksi jäsenistä on metsäkeskuksen toimihenkilö. Maakunnallisen metsiin perustuvien elinkeinojen ja metsäsektoria koskevan yhteistyön edistämiseksi perustetaan maakunnallisia metsäneuvostoja. Metsäneuvoston asettaa maa- ja metsätalousministeriö neljäksi vuodeksi kerrallaan

metsäkeskuksen julkisen palvelun yksikön esityksen perusteella. Metsäkeskusta johtaa johtokunnan alaisuudessa toimiva johtaja.

Metsäkeskuksen julkisia hallintotehtäviä ovat (8 §):

- 1) metsien kestävään hoitoon ja käyttöön liittyvistä suunnittelu- ja selvitystehtävistä sekä muusta vastaavasta metsiin perustuvien elinkeinojen, ilmasto- ja energiatavoitteiden, metsien monimuotoisuuden säilymisen ja metsätalouden muun ympäristönsuojelun edistämisestä vastaaminen; tehtävät liittyvät muun muassa kansallisen metsäohjelman laatimiseen, alueellisten metsäohjelmien laatimiseen ja edellä mainittujen ohjelmien seurantaan ja toteuttamiseen;
- 2) metsätalouden valtakunnallisen ja alueellisen yhteistoiminnan ja toiminnallisen yhteistyön edistäminen;
- 3) metsiin perustuvien elinkeinojen edistäminen yhteistyössä alueellisten ja maakunnallisten elinkeinotoimintaa edistävien organisaatioiden ja toimielinten kanssa;
- 4) metsätaloutta edistävä koulutus, neuvonta ja tiedotus;
- 5) metsälaissa ([1093/1996](#)), metsätalouden rahoitusta koskevassa lainsäädännössä, Suomen metsäkeskuksen metsätietojärjestelmästä annetussa laissa ([419/2011](#)), riistavahinkolaissa ([105/2009](#)), metsätuhojen torjunnasta annetussa laissa ([1087/2013](#)), metsänviljelyaineiston kaupasta annetussa laissa ([241/2002](#)), yhteismetsälaissa ([109/2003](#)), puutavaran ja puutuotteiden markkinoille saattamisesta annetussa laissa ([897/2013](#)), yhteisaluেলাissa ([758/1989](#)) ja varainsiirtoverolaissa ([931/1996](#)) metsäkeskukselle tai metsäkeskuksille annetut tehtävät sekä kumottujen maatilalain ([188/1977](#)), luontaiselinkeinolain ([610/1984](#)) ja porotalouslain ([161/1990](#)) mukaisten valtion saatavien turvaamiseen liittyvät tehtävät puun myyntien yhteydessä mainittujen lakien nojalla muodostetuilta tiloilta;
- 6) metsätalouden ja metsien tilan ja kehityksen seuraaminen sekä niihin liittyvien esitysten ja aloitteiden tekeminen;
- 7) varautuminen metsätuhoihin ja pelastuslaissa ([379/2011](#)) tarkoitetun virka-avun antaminen;
- 8) tehtäviin liittyvään kansainväliseen yhteistoimintaan osallistuminen;
- 9) muiden metsäkeskukselle tai metsäkeskuksille säädettyjen tehtävien hoitaminen sekä maa- ja metsätalousministeriön määräämien metsäpolitiikan valmisteluun ja täytäntöönpanoon liittyvien tehtävien hoitaminen.

Julkisen vallan käyttö:

Julkisen palvelun yksikössä johtaja, metsäjohtaja ja rahoitus- ja tarkastuspäällikkö käyttävät ratkaisuvaltaa 8 §:ssä tarkoitettujen tehtävien osalta julkisen vallan käyttöä koskevissa asioissa. Johtajan tehtävänä on varmistaa, että metsäkeskuksen julkisen palvelun yksikössä on riittävä määrä rahoitus- ja tarkastuspäälliköitä ratkaisutoiminnan varmistamiseksi. Rahoitus- ja tarkastuspäällikkö huolehtii metsäkeskukselle 8 §:ssä säädettyjen julkista valtaa sisältävien tehtävien hoitamisesta. Johtaja määrää päätöksellään rahoitus- ja tarkastuspäällikköjen välisestä tehtäväjaosta siten, että järjestely tehostaa metsäkeskuksen julkisen palvelun yksikön toimintaa ja resurssien käyttöä, parantaa palvelujen saatavuutta ja turvaa tehtävissä tarvittavan erityisasiantuntemuksen saatavuuden. Maa- ja metsätalousministeriö vahvistaa johtajan päätöksen rahoitus- ja tarkastuspäällikköjen määrästä ja tehtäväjaosta.

Julkisen vallan käyttöä koskevia tehtäviä hoitava toimihenkilö saa osallistua metsäkeskukselle kuuluvien 8 §:ssä tarkoitettujen muiden tehtävien hoitoon edellyttäen, että näiden muiden tehtävien hoitaminen ei voi vaarantaa julkisen vallan käyttöä koskevien tehtävien hoidon riippumattomuutta ja puolueettomuutta.

Johtaja, metsäjohtaja ja rahoitus- ja tarkastuspäällikkö ratkaisevat esittelystä 8 §:ssä tarkoitettuihin, julkista valtaa sisältäviin tehtäviin liittyvät hallintoasiat ja esimiesasemassa olevat lisäksi julkista valtaa käyttäviä toimihenkilöitä koskevat henkilöstöasiat. Rahoitus- ja tarkastuspäällikkö voi tarvittaessa toimia esittelijänä edellä mainituissa asioissa. Johtajan on määrättävä ne henkilöt, jotka johtajan, metsäjohtajan ja rahoitus- ja tarkastuspäällikköjen lisäksi voivat 8 §:ssä tarkoitettuja tehtäviä hoidettaessa käyttää julkista valtaa. Näitä henkilöitä ovat hallintoasioita esittelevä toimihenkilö ja tarkastuksia tekevä toimihenkilö.

Metsäkeskuksen on noudatettava, mitä hallintolaissa ([434/2003](#)), kielilaissa ([423/2003](#)) ja saamen kielilaissa ([1086/2003](#)) säädetään. Mitä viranomaisesta säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa ([621/1999](#)), sovelletaan myös metsäkeskukseen. ([21.12.2016/1326](#)). Johtajaan, metsäjohtajaan, rahoitus- ja tarkastuspäällikköön ja 14 §:n 4 momentissa tarkoitettuihin toimihenkilöihin sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä sovelletaan myös metsäkeskuksen johtokunnan jäseniin, heidän henkilökohtaisiin varajäseniinsä ja toimihenkilöihin metsäkeskuksen varojen käyttöä koskevissa asioissa. Metsäkeskuksen 8 §:ssä tarkoitettun tehtävän hoidossa aiheutuneen vahingon korvaamisesta on voimassa, mitä julkisyhteisön ja virkamiehen korvausvastuusta sekä virkatoimessa aiheutuneen vahingon korvaamisesta säädetään vahingonkorvauslaissa ([412/1974](#)).

Valtion talousarvioon otetaan vuosittain määräraha, josta metsäkeskuksen julkisen palvelun yksikölle myönnetään valtionavustusta sille 8 §:ssä säädetyistä tehtävistä aiheutuviin menoihin. Valtionavustukseen sovelletaan valtionavustuslakia ([688/2001](#)), jollei tässä laissa toisin säädetä.

Internetsivut: <https://www.metsakeskus.fi/metsakeskus>

Laki Suomen metsäkeskuksesta 418/2011 <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110418#L7P21>

Eläketurvakeskus

Eläketurvakeskus on työntekijän eläkelain ([395/2006](#)) 3 §:n 1 momentissa ja 2 momentin 1–3 kohdassa mainituissa työeläkelaeissa tarkoitettun työeläketurvan toimeenpanon ja kehittämisen yhteiselin.

Eläketurvakeskuksen tehtävänä on:

- 1) edistää ja yhteensovittaa työeläketurvan toimeenpanoa ja kehittämistä;
- 2) harjoittaa toimialaansa kuuluvaa tilasto- ja tutkimustoimintaa sekä laatia arvioita ja laskelmia eläketurvan kehityksestä ja rahoituksesta;
- 3) edistää eläkelaitosten keskinäistä yhteistyötä eläkelaitosten yhteistoimintaa edellyttävissä tehtävissä ja hoitaa eläkelaitosten yhteistoimintaan liittyviä tehtäviä;
- 4) edistää työeläkelaitosten yhteistyötä muiden laitosten ja viranomaisten välillä;
- 5) huolehtia laissa sille määrättyjen tehtävien hoitamiseksi tarvittavista rekistereistä ja työeläkelaitosten työeläkelakien mukaista toimintaa varten tarvitsemien tietojen saatavuudesta;
- 6) antaa eläkelaitoksille suosituksia yhdenmukaisen soveltamiskäytännön varmistamiseksi yksityisten alojen työeläkelakien, niiden nojalla annettujen asetusten ja muiden määräysten soveltamisesta; sekä
- 7) tiedottaa ja antaa neuvontaa työeläkkeistä ottaen kuitenkin huomioon, mitä työntekijän eläkelain 211 §:ssä ja yrittäjän eläkelain ([1272/2006](#)) 153 §:ssä säädetään.

Eläketurvakeskuksen tehtävänä on lisäksi:

- 1) valvoa työeläkelakien mukaisen vakuuttamisvelvollisuuden noudattamista ja ottaa tarvittaessa työnantajan kustannuksella eläkevakuutus siten kuin työntekijän eläkelain 186 ja 187 §:ssä sekä yrittäjän eläkelain 143 ja 144 §:ssä säädetään;
- 2) ratkaista, sovelletaanko työhön työntekijän eläkelakia, yrittäjän eläkelakia tai maatalousyrittäjän eläkelakia ([1280/2006](#)) ja antaa ratkaisusta asianosaisen pyynnöstä valituskelpoinen päätös siten kuin työntekijän eläkelain 10 §:ssä, yrittäjän eläkelain 7 §:ssä ja maatalousyrittäjän eläkelain 9 §:ssä säädetään;
- 3) ratkaista työnantajan, työntekijän, virkamiehen tai yrittäjän hakemuksesta, onko sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annettun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 883/2004 (*EU:n sosiaaliturvan perusasetus*) ja sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annettun asetuksen (EY) N:o 883/2004 täytäntöönpanomenettelystä annettun asetuksen (EY) N:o 987/2009 (*EU:n sosiaaliturvan täytäntöönpanoasetus*) tai Suomen tekemien sosiaaliturvasopimusten sovellettavaa lainsäädäntöä koskevien säännösten mukaan ulkomailla työskentelevään henkilöön

- sovellettava Suomen sosiaaliturvalainsäädäntöä, ja antaa muusta kuin EU:n sosiaaliturvan perusasetuksen 16 artiklassa tarkoitetun poikkeuslupa-asian ratkaisusta asianosaisen pyynnöstä valituskelpoinen päätös;
- 4) hoitaa sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskevan Euroopan unionin lain-säädännön soveltamisesta annetussa laissa ([352/2010](#)) tarkoitettuja ulkomaille toimitettaviin eläkehakemuksiin liittyviä yhteyslaitostehtäviä ja muita yhteyselintehtäviä siten kuin EU:n sosiaaliturvan perusasetuksessa ja EU:n sosiaaliturvan täytäntöönpanoasetuksessa säädetään sekä vastaavia sosiaaliturvasopimuksissa määrättyjä tehtäviä sekä hoitaa mainitussa laissa tarkoitettuja takaisinperintää koskevia tehtäviä siten kuin EU:n sosiaaliturvan perusasetuksessa ja EU:n sosiaaliturvan täytäntöönpanoasetuksessa säädetään;
 - 5) hoitaa eläkeoikeuden siirtämisestä Suomen työeläkejärjestelmän ja Euroopan yhteisöjen eläkejärjestelmän välillä annetun lain ([165/1999](#)) 3 §:ssä säädetty yhdyslaitostehtävät;
 - 6) ratkaista, mikä eläkelaitos on viimeisenä eläkelaitoksena toimivaltainen käsittelemään eläkehakemuksen, siten kuin työntekijän eläkelain 111 §:ssä, yrittäjän eläkelain 96 §:ssä ja maatalousyrittäjän eläkelain 91 §:ssä säädetään;
 - 7) ratkaista eläkehakemus, jos työntekijällä ei ole työeläkelakien alaista työskentelyä, siten kuin työntekijän eläkelain 111 §:ssä säädetään;
 - 8) ratkaista ja antaa päätös siitä, täyttyvätkö edellytykset vakuutusmaksun maksuvelvollisuudesta vapauttamiselle siten kuin työntekijän eläkelain 155 §:ssä säädetään tai vakuuttamisvelvollisuudesta vapauttamiselle siten kuin työntekijän eläkelain 149 §:ssä tai 150 §:n 1 momentissa säädetään;
 - 9) lähettää työntekijälle tieto rekisteriin merkityistä eläkkeeseen oikeuttavista palkattomista ajoista, jos työntekijällä ei ole rekisteriin merkittyjä yksityisten alojen työeläkelakien alaisia ansioita, sekä antaa niistä työntekijän pyynnöstä päätös siten kuin työntekijän eläkelain 75 b §:n 3 momentissa säädetään;
 - 10) selvittää ja ratkaista työntekijän eläkelain 183 ja 184 §:ssä, yrittäjän eläkelain 142 §:ssä ja maatalousyrittäjän eläkelain 137 §:ssä tarkoitetulla tavalla kulujen jakautuminen eläkelaitosten välillä ja määrittellä yrittäjän eläkelain 140 §:n mukainen valtion osuus sekä valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain ([644/2003](#)) mukainen valtion kustannus;
 - 11) hoitaa muita sellaisia tehtäviä, jotka sille erikseen laissa säädetään.

Eläketurvakeskuksessa on edustajisto ja hallitus, jotka käyttävät Eläketurvakeskuksen päätösvaltaa. Sosiaali- ja terveysministeriö nimeää Eläketurvakeskuksen edustajiston enintään kolmeksi kalenterivuodeksi kerrallaan. Edustajistossa on kolmekymmentä jäsentä. Jäsenistä yksi edustaa sosiaali- ja terveysministeriötä ja yksi valtiovarainministeriötä. Muista jäsenistä viisi edustaa yksityisten ja kaksi julkisten alojen työnantajia, seitsemän yksityisten ja julkisten alojen työntekijöitä, kolme maatalousyrittäjiä ja kaksi muita yrittäjiä. Lisäksi edustajistoon kuuluu yhdeksän työeläkelaitoksia edustavaa jäsentä, joista yksi edustaa eläkekassoja, yksi eläkesäätiöitä ja viisi muita yksityisten alojen eläkelaitoksia sekä kaksi julkisten alojen eläkelaitoksia. Edustajiston kullekin jäsenelle on nimettävä henkilökohtainen varajäsen.

Edustajiston tehtävänä on päättää Eläketurvakeskuksen toiminnan yleisistä suuntaviivoista sekä valvoa Eläketurvakeskuksen hallituksen toimintaa, valita hallituksen kolmetoista jäsentä sekä kullekin jäsenelle henkilökohtainen varajäsen; päättää hallituksen jäsenten palkkioista, valita tilintarkastaja ja tarvittaessa hänen varamiehensä sekä päättää heidän palkkioistaan ja käsitellä tilinpäätös ja tilintarkastuskertomus sekä päättää toimenpiteistä, joihin ne antavat ai-
hetta.

Sosiaali- ja terveysministeriö määrää hallituksen puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan. Eläketurvakeskuksella on hallituksen nimeämä toimitusjohtaja. Eläketurvakeskuksen talouden valvonta kuuluu Finanssivalvonnalle.

Internetsivut: <https://www.etk.fi/>

Laki Eläketurvakeskuksesta 397/2006 <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20060397>

Liite 3 Säätiöt

Kansallisgalleria

Kansallisgalleria on julkisoikeudellinen säätiö, jota säätelee laki Kansallisgalleriasta (889/2013) ja jota kuuluu opetus- ja kulttuuriministeriön toimialaan. Kansallisgallerian tarkoituksena on kulttuuriperinnön vahvistaminen ja taiteellisen sivistyksen edistäminen. Kansallisgalleria on itsenäinen oikeushenkilö. Se voi tehdä sitoumuksia, saada nimiinsä oikeuksia sekä omistaa irtainta ja kiinteää omaisuutta. Kansallisgalleria vastaa sitoumuksistaan omilla varoillaan sekä kantaa ja vastaa tuomioistuimissa. Kansallisgallerian toimielimet ovat valtuuskunta, hallitus ja pääjohtaja. Kansallisgallerian valtuuskunnan nimeää opetus- ja kulttuuriministeriö kahden vuoden toimikaudeksi. Hallituksen toimikausi on kolme vuotta. Kansallisgalleriaan kuuluvia museoita ovat Ateneumin taidemuseo, Nykytaiteen museo Kiasma ja Sinebrychoffin taidemuseo. Kutakin museota johtaa museonjohtaja. Opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää Kansallisgallerian toimintaan rahoitusta Kansallisgallerian tehtävien toteuttamiseksi valtion talousarvioon otettavan määrärahan rajoissa. Rahoitusta voidaan myöntää myös arpajaislaissa (1047/2001) tarkoitetuista raha-arpajaisten sekä veikkaus- ja vedonlyöntipelien tuotoista. Valtionavustuksesta säädetään valtionavustuslaissa (688/2001).

Kansallisgalleriaa koskevan lain (889/2013) mukaan Kansallisgalleriaa ei voida asettaa konkurssiin. Konkurssilain 3 pykälässä todetaan, että itsenäiset julkisoikeudelliset laitosta ei voida asettaa konkurssiin. Yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan, että itsenäisillä julkisoikeudellisilla laitoksilla tarkoitetaan oikeushenkilöitä, joiden järjestysmuodosta, toimielimistä ja tehtävistä säädetään niitä koskevissa säädöksissä. Itsenäisiä julkisoikeudellista laitoksista mainitaan esimerkkinä Suomen Pankki, Kansaneläkelaitos ja Kuntien takauskeskus.

Julkisoikeudelliset säätiöyliopistot

Uuden säätiölain ([487/2015](#)) mukaisia julkisoikeudellisia säätiöyliopistoja ovat Aalto-yliopisto ja Tampereen teknillinen yliopisto.

Aalto-yliopiston muodostavat kuusi korkeakoulua: Insinööritieteiden korkeakoulu, Kauppakorkeakoulu, Kemian tekniikan korkeakoulu, Perustieteiden korkeakoulu, Sähkötekniikan korkeakoulu ja Taiteiden ja suunnittelun korkeakoulu. Korkeakouluja johtavat dekaanit, ja jokaisella korkeakoululla on akateeminen komitea. Yliopiston toimielimet ovat hallitus, rehtori ja akateemisten asiain komitea. Yliopistolla on lisäksi provosti, viisi vararehtoria ja professorineuvosto.

Aalto-yliopisto on säätiöpohjainen yliopisto. Säädekirja allekirjoitettiin kesäkuussa 2008. Säätiön 700 miljoonan euron peruspääoma muodostettiin kolmessa vaiheessa vuosina 2008-2010. Valtio sijoitti säätiöpääomaan 500 miljoonaa euroa ja muut lahjoittajat, eli yritykset, säätiöt, muut yhteisöt ja yksityishenkilöt, yhteensä 200 miljoonaa euroa. Säätiöpääoma antaa yliopistolle sen tarvitsemää vakavaraisuutta ja sen tuotot mahdollistavat yliopiston strategian toteuttamisen. Lisäksi sen avulla pystytään luomaan paremmat edellytykset pitkäjänteiseen perustutkimukseen.

Yliopistoja yleisesti koskevat säädökset: [Yliopistolaki](#) (finlex.fi), [Muu yliopistoja koskeva lain-säädäntö](#) (minedu.fi)

Aalto-yliopistoa koskevat säännöt: [Aalto-korkeakoulusäätiön säännöt](#) (4.10.2016, pdf)

LÄHTEET

Rahastot

Talousarvion ulkopuoliset rahastot

Laki huoltovarmuuden turvaamisesta (1390/1992) <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1992/19921390>
Laki maatalouden interventiorahastosta (1206/1994) <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1994/19941206>
Laki maatilatalouden kehittämisrahastosta (657/1966) <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1966/19660657>
Laki rahoitusvakausviranomaisesta (1195/2014): <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20141195>
Laki valtion asuntorahastosta (1144/1989) <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1989/19891144>
Laki valtion eläkerahastosta (1297/2006) <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20061297>
Laki valtion televisio- ja radiorahastosta (745/1998) <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980745>
Laki valtion vakuusrahastosta (379/1992) <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1992/19920379>
Laki valtioneuvoston asetuksen (444/1998) <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980444>
Laki öljysuojarahastosta (1406/2004) <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2004/20041406>
Palosuojelurahastolaki (306/2003) <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20030306>
Ydinenergilaki (1990/1987) <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1987/19870990>
Asetus maatilatalouden kehittämisrahastosta (1754/1995) <https://www.edilex.fi/lainsaadanto/19951754>
Asetus valtioneuvoston asetuksen (957/1988) <https://www.edilex.fi/lainsaadanto/19880957>
Valtioneuvoston asetus Huoltovarmuuskeskuksesta (455/2008) <https://www.edilex.fi/lainsaadanto/20080455>
Valtioneuvoston asetus maatalouden interventiorahastosta (843/2004) <https://www.edilex.fi/lainsaadanto/20040843>
Valtioneuvoston asetus palosuojelurahastosta (625/2003) <https://www.edilex.fi/lainsaadanto/20030625>
Valtioneuvoston asetus valtion asuntorahastosta (286/2007) <https://www.edilex.fi/lainsaadanto/20070286>
Valtioneuvoston asetus valtion ydinjätehuoltorahastosta (161/2004) <https://www.edilex.fi/lainsaadanto/20040161>
Valtioneuvoston asetus öljysuojarahastosta (1409/2004) <https://www.edilex.fi/lainsaadanto/20041409>

Tuloksellisuustarkastuskertomus Valtion talousarvion ulkopuolisten rahastojen ohjaus ja hallinto. Valtion talouden tarkastusviraston tarkastuskertomukset 184/2009 https://www.vtv.fi/files/1653/1842009_Valtion_talousarvion_netti.pdf

Valtion talousarvioesitykset <http://budjetti.vm.fi/>

Rahastokohtaiset muut linkit ja nettisivut liitteessä 3 a

Muut rahastot

Laki Suomen itsenäisyyden juhlarahastosta 1990/717 <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1990/19900717>
Laki työttömyysetuuksien rahoituksesta 555/1998 <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980555>
Tilastokeskuksen sektoriluokitus <http://www.stat.fi/meta/luokitukset/sectoriluokitus/001-2013/s.13119.html>
Organisaatiokohtaiset muut linkit ja nettisivut liitteessä 3b

Julkisoikeudelliset laitokset

Laitoskohtaiset säädöslinkit, internetsivut ja muut lähteet liitteessä 2

Säätiöt

Säätiölaki 487/2015 <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2015/20150487>
Laki Kansallisgalleriasta 889/2013 <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2013/20130889>
Säätiöiden ja rahastojen neuvottelukunnan säätiöpalvelu <http://www.saatiopalvelu.fi/saatiotietoa.html>
Säätiöt Suomessa Kulttuuripoliittisen tutkimuksen kehittämissäätiö 2015. Cuporen julkaisuja 7
Hallituksen esitys eduskunnalle säätiölaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi [HE 166/2014](https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/2014166)

Julkisen hallintotehtävän antaminen muulle kuin viranomaiselle

Suomen perustuslaki 11.6.1999/731 <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731>
Hallituksen esitys Eduskunnalle uudeksi Suomen Hallitusmuodoksi HE 1/1998 <https://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/1998/19980001#idp455038912>
Lainkirjoittajan opas <http://lainkirjoittaja.finlex.fi/10-julkisen-hallintotehtavan-antaminen-muulle-kuin-viranomaiselle/10-1/>
Perustuslakivaliokunnan lausunto PeVL 26/2017: https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Lausunto/Documents/PeVL_26+2017.pdf
Mäenpää Olli, Hallinto-oikeus s. 121-123 <https://verkkokirjahylly.almatalent.fi/teos/GADBBXGTCF#kohta:121>
Perustuslakivaliokunnan lausunto 6/2013 vp. HE eduskunnalle laeiksi passilain muuttamisesta ja passilain muuttamisesta annetun lain eräiden säännösten kumoamisesta https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Lausunto/Documents/pevl_6+2013.pdf